27րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 7412   8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1910   ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ   21 Sept. 1910 27me année N. 7412

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Գրութիւնք ետ չեն տրուիր
Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել 7րդ էջը
ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

> «Ազգ մը որ չուզեր իր կործանա-
> «մը ընթանալ՝ պարտի՝ բնականոն
> «ժամանակ՝ չափել իր ծախքերը
> «իր տնտեսական հասոյթներուն վը-
> «րայ, նոյն իսկ ազգային պաշտ-
> «պանութեան ծախքերը»։
> Քամիյլ Փէլթան
> (Նախկին ծովային նախարար Ֆրանսայի)

Օսմ. 5 միլիոնի 4 0/0 1910 նոր փոխառութիւնը շատ մելան թափել տուաւ տեղական և եւրոպական մամուլին մէջ, այն նորութեան պատճառաւ զոր Ելեւմտից նախարարը Ճավիտ պէյ կը ներմուծէր փոխառութեան եղանակին մէջ։

Մինչեւ հիմա օսմ. կառավարութիւնը Պանք Օթօմանին դիմած էր ամէն անգամ որ փոխառութիւն մը կնքելու պէտքը զգացած էր։ Փոխառութիւնը սովորաբար կը կնքուէր Հանրային Պարտուց Վարչութեան երաշխաւորութեանը տակ։ Ուրեմն, կերպով մը, օսմ. կառավարութիւնը այս երկու միջազգային հաստատութեանց ելեւմտական խնամակալութեանը տակ կը գտնուէր։ Երիտասարդ Թուրքերը՝ Թուրքիոյ արժանապատուութեանը հոգածու, կը ձգտին այս լուծէն ազատագրութեան։

Ուստի Ճավիտ պէյ, որ ապահովաբար Երիտասարդ Թուրքերուն մէջ ամէնէն կարող ելեւմտագէտն է, խզեց հաստատուած սովորութեան հետ այն յանդուգն նախաձեռնութեան ոգիովը, որ կը յատկանշէ զինքը, ու վերջին փոխառութիւնը կնքեց դրամատուներու ուրիշ խումբի մը հետ։ Բայց պէտք է ըսել որ նոր փոխառութեան պայմանները այնքան բացառապէս նպաստաւոր են փոխատուներուն համար որ, կարելի չէ Ճավիտ պէյի այս գործողութիւնը իբր փայլուն յաջողութիւն մը նկատել։ Արդարեւ նոր փոխառութեան իբր երաշխաւորութիւն տրուած են Պոլսոյ մաքսատան հասոյթները։ Գահընկէց Սուլթանն անգամ, որ այնքան յոռի ելեւմտագէտ մըն էր որքան կարճամիտ դիւանագէտ մը, այսպիսի հիանալի երաշխաւորութիւն մը չէր ընծայած։ Միւս կողմէն Թուրքիա միեւնոյն ժամանակ գերմանական նաւային ճարտարագործութեան կը դիմէր չորս զրահաւորներու գնման համար։ Այս պայմաններուն մէջ, ֆրանսական կառավարութիւնը մերժեց նոր փոխառութեան թուղթերը ընդունիլ Բարիզի Պորսային մէջ, կ'երեւի որ Հագգը փաշա պիտի յաջողի ինչ ինչ զիջումներու փոխարէն վերցնել տալ այս արգելքը։ Բայց այս փոխառութեան խնդիրը մեզ Օսմանցիներս կը շահագրգռէ ուրիշ աւելի բարձր տեսակէտով մը։

Հա՛րկ է ըսել որ օսմ. կառավարութիւնը պարտի ձախէն դէպի աջ դարձնել իր ելեւմտական քաղաքականութիւնը։ Արդարեւ ժամանակ է որ փոխառութեանց շրջանը փակուի։

Նոր Թուրքիա ժառանգեց հին րէժիմէն ահագին հանրային պարտք մը, անկանոն ելեւմուտք մը և միշտ անհաւասարակշիռ պիւտճէ մը։ Սահ. կառավարութիւնը շատ գործնական գաղափարն ունեցաւ ֆրանսացի նշանաւոր ելեւմտագէտ Լօռանի յանձնելու Թուրքիոյ ելեւմուտքին վերակազմութեան գործը։ Բայց շատ գէշ ըրաւ անտարակոյս Պ. Լօռանի խորհուրդներուն չի հետեւելով։ Ոչ միայն չը հետեւեցաւ անոր խորհուրդներուն, այլ ինչ ինչ խնդիրներու մէջ հակառակը գործեց։ Արդարեւ ֆրանսացի ելեւմտագէտը չի վարանեցաւ յայտնելու թէ պիւտճէին բացը պիտի կրնար հետզհետէ նուազիլ ու քանի մը տարուան մէջ անհետանալ եթէ կառավարութիւնը անաչառ խնայողութիւն մը կատարէր, եթէ որոշէր գործնական բարենորոգումներ գործադրել, եւ եթէ ջնջէր հին զեղծումները։ Պ. Լօռան՝ 1910ին Հիւսէյին Հիլմի փաշայի նախագահութեան տակ դասախօսութեան մը միջոցին կ'ըսէր.

«Պէտք է Թուրքիոյ մէջ բազմա«թիւ լաւ ոստիկան–զինուորներ ու «բազմաթիւ լաւ ճամբաներ։ Պէտք է «երաշխաւորել ամենքին՝ ինչքի եւ «կեանքի ապահովութիւնը, գիւղացիին «ապահովել իր արտադրութեանց «դիւրին փոխադրութիւնը ամենէն «մօտիկ կայարանը կամ նաւահան«գիստը ու շուկաները. ահա այն «երկու կէտերը որոնց վրայ պէտք է «անմիջապէս կեդրոնացնել բոլոր «ճիգերը»։

Պ. Լօռան նոյն դասախօսութեան մէջ կը քննադատէր նաեւ ծովային նախարարութեան ծախքերը աւելցնելու քաղաքականութիւնը։ Արդեօ՞ք Թուրքիոյ տկարացումի՞ն կը փափաքէր։ Ոչ ընաւ, որովհետեւ անմիջապէս կաւելցնէր. «Թուրքիոյ ապագան ցամաքի վրայ է»։

Մինչդեռ Թուրքիա միշտ դրամ պիտի գտնէ եւրոպական հրապարակներու վրայ։ Փոխառութիւն մը, ամէն բանէ առաջ, առեւտրական գործողութիւն մըն է։ Եթէ եւրոպական հրապարակները դրամ փոխ կուտան Արեւելքի երկիրներուն՝ ինչպէս Ռուսիա, Պարսկաստան, Թուրքիա, Եգիպտոս, Յունաստան, Սերպիա, Պուլկարիա, կամ հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն, պատճառը այն է որ աւելի մեծ տոկոսով կը գործածեն իրենց դրամագլուխները քան Եւրոպայի մէջ։ Բայց միշտ այս փոխառութեանց մէջ քաղաքականութիւնը իր որոշ դերը կը խաղայ։ Ով որ պարտական է ուրիշին՝ անոր գերին է։ Ով որ պահանջատէր է ուրիշէ մը՝ իրաւունք կստանայ անոր ինչքերուն վրայ։ Արեւելքի այն բոլոր երկիրները որոնք ահագին փոխառութիւններ կնքած են Եւրոպայէն՝ առավ իսկ կորսնցուցած են արդէն իրենց անկախութեան կէսը։ Յունաստանի ելեւմուտքին վրայ 97ի Թուրքեւհելլէն պատերազմէն յետոյ հաստատուած միջազգային հսկակշռի յանձնաժողովը, Թուրքիոյ մէջ Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը ապացոյցներն են ասոր։ Եթէ փոխատու երկիրը և փոխառու երկիրը քաղաքական տեսակէտով իրարու հաւասար են՝ փոխառութիւնը բացարձակապէս զուտ առեւտրական գործողութիւն մըն է։ Բայց եթէ փոխառու երկիրը բաղդատաբար տկար դիրքի մը մէջ կը գտնուի՝ մնաս բարով իր տնտեսական անկախութեան և ասիկա իր քաղաքականութեան անկախութեան ալ կորուստին մահազանգն է։ Այս սկզբունքներուն համեմատ դատելով Թուրքիոյ ըրած փոխառութիւնները՝ անոնք նշդրակի մէկ մէկ հարուածներ են իր ելմտական այն անկախութեան վրայ, որուն սիրոյն համար Ճավիտ պէյ գէշ մարդ եղաւ Պանք Օթօմանի հետ։ Բայց զոհողութիւնը անհրաժեշտ էր, որովհետեւ Թուրքիա եւրոպական դրամագլուխին պէտք ունի իր վերակազմութեան գործը կատարելու համար։

Կը թուի, սակայն, որ փոխառութեանց շրջանը փակուելու ժամանակ է։ Աւելի բանական է ձգտիլ պիւտճէին հաւասարակշռութիւնը հաստատել ծախքերու նուազումով ու հասոյթներու աճումով։ Փոխառութեանց անվերջանալի շարունակութիւնը յաջորդող տարիներուն վրայ՝ երկրին միջազգային անկախութիւնը կը ջնջէ փոքր առ փոքր, մինչդեռ երկիրը ներքնապէս զօրացած չէ եւ իր կացութիւնը Եւրոպական պետութեանց շարքին մէջ, առաջին կարգին վրայ չէ։ Քաղաքական տնտեսութեան համաձայն կը թուի նոր տուրքերու ստեղծումով հասոյթներու աճումը ստանալ։ Բայց ոչ նուազ ահաւելի սխալ մը և անիրաւութիւն մը պիտի ըլլար այս դրութեան ձեռնարկել հանրային հարստութեան զարգացումը ապահովելէ առաջ, ինչ որ արդիւնքը կրնայ ըլլալ միայն ներքին անհրաժեշտ բարենորոգումներու գործադրութեան ու նախկին զեղծումներու ջնջման։ «Բազմաթիւ լաւ ոստիկան–զինուորներ ու բազմաթիւ լաւ ճամբաներ»։ Ուրիշ բառերով կեանքի, ինչքի ապահովութիւն և երկաթուղիներու, խճուղիներու շինութիւն, ահաւասիկ այն անմիջական կէտերը որուն վրայ կառավարութիւնը պարտի կեդրոնացնել իր ճիգերը։ Եթէ հարիւրին չորս 1910 նոր փոխառութիւնը այս պէտքերուն միայն յատկացուէր՝ Թուրքիա իր ծովային զօրութեան իրական հիմերը նետած պիտի ըլլար։

ԱՐՏԱՇԷՍ ՃԻԶՄԷՃԵԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԵՐԱՍԱՆԻ ԿԵԱՆՔ

—Ինչ դժնդակ է, Աստուած, այս դերասանի կեանքը, կ'ըսէր անցած գիշեր գեղանի օրիորդ մը, երկու ձեռքերը իրարու միացնելով և աչքերուն արտայայտիչ ակնարկները յառելով օթեակներէն մէկին, ուր կարծեմ թէ վայելուչ երիտասարդ մը կար։ Չմոռնամ ըսել թէ, ճիշդ նոյն միջոցին, բեմին վրայ դերասան մը տխրագեղ փարումով մը կը վայելէր դերասանուհիի մը մարմնին հեշտագին հպումը։

Սակայն ես օրիորդին կարծիքէն չեմ երբեք, ու չեմ հաւատար որ դերասանի կեանքը դժնդակ բան մը ըլլայ։

Եթէ դերասանութիւնը հաց ուտելու պէս դիւրին բան մը ըլլար, այն ատեն իսկ պիտի փութային բեմական արուեստը ընդգրկելու։ Սակայն դժբախտաբար այդպէս չէ, և դերասանի կեանքը հակառակ դժնդակ ըլլալուն դիւրին ալ չէ։

—Սակայն, պիտի ըսէ մէկը, կ'երեւի որ դուն ուսումնասիրած չես մեր դերասաններուն կեանքը, որոնք ծաղիկներու մէջ կը սկսին ու փուշերու մէջ կը վերջանան. անոնց արշալոյսը ո՛րքան փայլուն, վերջալոյսն ալ նոյնքան մութ է։ Մանաւանդ մեր մէջ ո՞ր դերասանը իր աչքը փակած չէ հիւանդանոցի մը կամ անկելի մը մոռցուած մէկ անկիւնը։ Մեր ո՞ր դերասանը իր ծերութեան մէջ չէ ստիպուած դիմել ազգին բարեսիրութեան։ Նոյնիսկ դերասաններ կան, որոնք տարուան մէջ հազիւ քանի մը ամիս կուշտ հաց կուտեն և մնացած ամիսներուն մէջ ծոմ կը պահեն։

Այս խօսքերը շատ ճիշդ են թերեւս, սակայն դուք ալ ինծի հետ պիտի բաղձաք դերասանի կեանքին, եթէ գիշեր մը կրնայիք անցընել կուլիսներու ետեւ, և կամ դերասանական խցիկներուն մէջ։ Չէ՞ որ վայրկեանի, ժամի մը, կամ օրուան մը երջանկութիւնն ալ երջանկութիւն է վերջապէս, և ո՞ր մարդը իր կեանքին մէջ միշտ երջանիկ եղած է։

Անցած օր ներկայացումի մը աւարտելէն ետք ծանօթ դերասանի մը քով գացած էի շնորհաւորելու համար իր յաջողութիւնը։ Խցիկը խիստ պարզ էր, փոքրիկ լամբար մը կը հսկէր սեղանի մը վրայ, ուր հագուստ եւն, դրուած էին։ Նստայ դերասանին քով աթոռի մը վրայ, ու հազիւ քանի մը խօսք փոխանակած էինք, երբ դերասանուհի մը, աղուոր աչքերով ու գրաւիչ դէմքով, եկաւ տեղաւորուիլ ծունկերուն քով դերասանին, որ դեռ հագուած չէր, ու ժպտելով կը նայէր։ Դերասանուհին իր կարգին քանի մը փաղաքշելի խօսքեր ըսելէ ետք դերասանին մազերուն մէջ մխեց իր մատները ու գորովի ու գուրգուրանքի զեղումի մէջ անոր գլուխը քաշեց իր կուրծքին վրայ։ Դերասանը թող տուաւ որ իր գլուխը հպի անոր կուրծքին։ Այդ փրկարար հպումը ամէն խոնջէնքը փարատեց դերասանին դէմքէն, որուն վրայ երանութեան լուսաւոր գիծ մը կը նշմարէի։

Սակայն երբ բաժնուեցայ դերասանէն, սրտիս մէջ մեծ վիշտ մը ունէի։ Դերասան չըլլալուս վիշտը չէր անշուշտ։ Գուշակեցի՞ք դուք ալ այդ վշտիս պատճառը։ Ոչ կարծեմ։ Ուրեմն ըսեմ. վշտացայ, մտածելով որ, ներկայութիւնս հոն թերեւս արգելք եղաւ որ անոնք քիչ մը աւելի հեշտին վայրկեաններ ունենային։ Դերասանի մը ամբողջ տուայտանքը չի փարատիր արդեօք դերասանուհիի մը գրգռիչ մատներուն տակ։ Ասոր պատճառաւ է որ կ'ըսեմ թէ դժնդակ չէ դերասանի կեանքը։

ԿԱՐԴՈՍ

ՑՆՑՈՂ ԹԻՒԱՆՇԱՆՆԵՐ

Իր ծագումը առնելով սրբազան Գանգէսի հովտից, քոլերան կոչուած աւերիչ հիւանդութիւն, սակայն նրա նոր և սիրելի հայրենիքը Ռուսաստանն է իր ամբողջ մակերեւոյթով։

Քոլերան այնտեղ ստեղծել է իր հարիւրամեայ պատմութիւնը, իր աւանդութիւնը, իր քոլերական վիպագրութիւնը, և երկար տարիներ իր քաղաքացիական իրաւունքների մէջ չմնալով, երկար տարիներ կը լափէ մարդկային կենսունակութիւնը, քանի դեռ և գոյութիւն ունին Ռուսաստանում ներկայ քաղաքական կարգերը, կառուցած ոստիկանական ամէն մի յառաջդիմութիւն ճնշող ռէժիմի վրայ։

Բնական հարստութիւններով առատ Ռուսաստանը տառապում է աղքատութեան, ցեխի, տգիտութեան և ստրկութեան մէջ, և սա հետեւողական ու շատ բնական է, որովհետեւ նա ապրում է ներկայ անտանելի կարգերը, որոնց հետեւանքը բացի քոլերայից և ուրիշ քայքայիչ համաճարակից որ և է մխիթարական և շինարար բան լինել չէ կարող։ Ներկայ Ռուսաստանին միայն կարող էր հետեւիլ ներկայ կործանումը։

Ընթերցողներիս ցոյց տալու համար այդ հսկայ երկրի գալարումը համաճարակի ճանկերի մէջ, յարմար համարեցինք դիմել չոր ու ցամաք թւանշաններին, որոնք ցոյց են տալիս այն, ինչ չէ կարող թանձրացնել ամենամեծ հանճարն անգամ։

1 Համաճարակ	հիւանդացել են	մեռել են
(1829—1837)	561,000	24,300
2 Համաճարակ		
(1847—1859)	2,590,000	1,033,000
3 Համաճարակ		
(1865—1872)	885,000	327,000
4 Համաճարակ		
(1892—1896)	505,000	227,000

Չորս ու կէս միլիոն հիւանդացած և երկու միլիոն մեռած...

Եթէ սրա վրայ աւելացնենք ուրիշ հիւանդութիւնների թւանշանները, կստանանք Ռուս ժողովրդի առողջութեան զարհուրելի պատկերը։

1902—1906 թիւը; հինգ տարուան ընթացքում Ռուսաստանում հիւանդացել են։

Ծաղկից...	483,944	հոգի
Քոսից...	1,403 301	»
Սկարլատինից...	1 653,306	»
Կապոյտ հազից...	1,968 887	»
Աղիք. Տիֆոյից...	1,674,628	»
Ուղ. Տիֆոյից...	313 007	»
Թանչից...	1,472 080	»
Կեղծմաշկից...	1,182,698	»

Ուրեմն այս ժամանակաշրջանում հիւանդացել են տասը միլիոն հոգուց աւելի։ Սակայն այս թւանշանները Ռուս պաշտօնական թւանշաններ են, որոնք ընաւ չեն կարող համապատասխան լինել իրականութեան, լոկ այն հանգամանքով, որ առաջին՝ վիճակագրութիւնը այնտեղ կատարւում շատ վայրիվերոյ և երկրորդ՝ Ռուսաստանի ազգաբնակչութիւնը իր հիւանդներին ծածկում է կառավարութիւնից։ Ուրեմն եթէ հիւանդութեան թւանշանները մի այսքանով էլ աւելացնենք, ընաւ հասկացած չենք լինիր իրականութեան։

Մեր թւանշանների մէջ չկան այս տարուան ո՛չ զանազան հիւանդութիւնները և ո՛չ էլ քոլերան, որոնք ինչպէս գիտէ ընթերցողը հարիւր հազարների են հասել, և նոյն իսկ մինչեւ գաղափարը անպայման միլիոնների պիտի հասնէ։

Այժմ ինքն ըստ ինքեան մի հարց է առաջ գալիս. մի թարմ, երիտասարդ ժողովուրդ իր բարեբաստիկ կլիմայով ինչո՞ւ ենթակայ է համայնական ոչնչացման, ինչո՞ւ հիւանդութիւնների օրրանը տեղափոխւել է Ռուսաստան և ինչպէս կարելի է այդ հիւանդութիւնների, համաճարակների առաջը առնել։

Անառարկելի ճշմարտութիւն է, որ ճահճերով, ղարմիններով ապրող ժողովուրդները աւելի շատ են ենթակայ մահացման, որովհետեւ միմիայն նախաձեռնութիւնից և կուլտուրայից զուրկ ժողովուրդներն են, որ ապրում են ցեխերով, իսկ քաղաքակրթուածները ապրում են առողջապահական միջոցներով։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (26)

ԸՆՏԱՆԻՔ, ՊԱՏԻՒ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԲԱՐՔԵՐ)

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Նոյն իրիկունը մեծ ուրախութիւն կար Ղուկաս էֆէնտի Կէլկիթեանի բնակարանը։

Հետեւեալ օր խօսք-կապը պիտի կատարուէր վերջապէս, լուրը արդէն գրեթէ կէս պաշտօնապէս հաղորդուած էր բարեկամներու եւ շատեր եկած էին մտերմօրէն իրենց խնդակցութիւնը յայտնելու։

Այս խնամութիւն մեծ բաղդ մը կը համարուէր Ռօզիկի համար և բոլոր բարձր դասու աղջիկներուն նախանձը կը գրգռէր։ Ամբողջ Բէրայի մէջ օրուան խօսակցութեան նիւթն էր այդ նշանտուքը։

—Ինտո՛ր այս բէլէֆիրը խափմիշ ըրին, ծնողքները Կէլկիթեաններուն ակնարկելով։

Եւ սակայն կ'ըսէին թէ երիտասարդին մայրը շատ համամիտ չէր այս միութեան, թէ անոր կամքին հակառակ կը կատարուէր, տղուն պնդումներուն վրայ և թէ այս մասին բաւական բուռն վէճեր տեղի ունեցած էին մօր և զաւակին միջեւ։

Իրա՛ւ ալ վերջին օրերս Լեւոն միշտ առանձին այցելած էր Ղուկաս էֆէնտիի տունը, տիկին Անթառամի բացակայութիւնը վերագրելով անհանգստութեան մը։ Տիկին Թագուհի եւ աղջիկը առջի օր գացեր էին պանդոկ հիւանդատեսի, սակայն հիւանդը դուրս ելած էր, ինչ որ ցոյց կուտար թէ այդ անհանգստութիւնը պարզ պատրուակ մըն էր։ Տիկին Անթառամի այս ընթացքը աննշմարելի չէր անցներ Ղուկաս էֆէնտիի և կնոջ աչքերէն և միակ սեւ կէտն էր որ կը մնար հորիզոնին վրայ։

Արդարեւ տիկին Անթառամ բաւական բուռն ընդդիմութիւն մը ցոյց տուեր էր, զաւկին, մանաւանդ դրդուած Տ. Միքիաս քահանայէն որ կրկին եկած էր պանդոկ, և հո՛ն առանձին գտնելով Լեւոնի մայրը, այս անգամ բացէ ի բաց ջանացեր էր համոզելու որ փոխանակ Ռօզիկը հարս առնելու, Հէրմինէի հետ ամուսնացնէ տղան։

Տ. Միքիաս քահանան հիմա առանձին, իր հաշուոյն չէր գործեր, այլ գացած իր միջնորդութիւնը առաջարկած էր Սըմաքեանենց և անոնք ալ սիրով ընդունած էին և մեծկակ գումար մըն ալ խոստացած՝ եթէ յաջողէր Լեւոնը իրենց աղջկան հետ նշանելու։

Եւ սակայն Լեւոն անդրդուելի մնացեր էր և նոյնիսկ կռուեր էր մօրը հետ որ այժմ բոլորովին հակառակ դարձած էր Կէլկիթեաններուն, որոնց մասին շատ մը աննպաստ բաներ պատմած էր Տ. Միքիաս քահանան։

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Եւ սակայն, ինչպէս ըսինք, երկուշաբթի օր խօսք-կապը կատարուեցաւ։ Տիկին Անթառամ՝ ակամայ՝ ոսկի օղակը անցուց Ռօզիկի մատը և անոր երեսը համբուրեց։

Տ. Միքիաս հայրը, որուն մեքենայութիւնները հեռուէն հեռու իմացած էին Կէլկիթեանները, չհրաւիրեցին այս հանդիսաւոր արարողութեան, ինչ որ ա՛լ աւելի կատղեցուց քինախնդիր քահանան։

Ղուկաս էֆէնտի շատ ուրախ էր։ Այս նշանտուքը անձնական յաղթանակ մը կը համարէր իրեն համար և անով կը փառաւորուէր։

— Վերջապէս յաջողեցայ երեք հազար ոսկիով խնդիրը լմնցնել, կը խորհէր։

Իսկ երկու նշանածներուն դէմքին վրայ երջանկութիւնը կը ճառագայթէր։

Միայն թէ պզտիկ տխրութիւն մը ունէին։ Լեւոն 1-2 օրէն ստիպուած էր Բարիզ մեկնիլ, խիստ կարեւոր անակնկալ գործի մը համար, որու մասին առջի օր հեռագիր ստացած էր. բացակայութիւնը հազիւ երկու շաբաթ պիտի տեւէր։ Տիկին Անթառամ Պոլիս պիտի մնար, իր զաւկին վերադարձին սպասելով։

Այս մեկնումը ահա միակ սեւ ամպն էր երկու սիրահարներու ջինջ երկինքին վրայ և խօսք-կապի օրը գրեթէ բոլոր խօսակցութիւնը անոր շուրջ դարձաւ։

— Թո՛ղ գործ ըլլայ տէ՜ վնաս չունի, ի՛նչ ընենք, երկու շաբաթը շուտով կ'անցնի, ըսաւ Ղուկաս էֆէնտի որ գիտէր թէ իր փեսացուն փայլուն գործ մը լմնցնելու համար կ'երթար Բարիզ։

— Մենք ալ հոս օժիտի պատրաստութիւնները տեսնելով ժամանակ կ'անցնենք, աւելցուց Տիկին Թագուհի, այնպէս չէ՞, Տիկին Անթառամ։

Տիկին Անթառամ գլխով հաւանութեան նշան մը ըրաւ։

Լեւոն արտօնութիւն խնդրեց Ղուկաս էֆէնտիէն որպէսզի բացակայութեան միջոցին թղթակցի իր նշանածին հետ։

— Ուզածիդ չափ գրէ՛, արտօնեց Ղուկաս էֆէնտի։

Երկու օր ետքը Լեւոն մեկնեցաւ Բարիզ։ Ղուկաս էֆէնտի և Ռօզիկ իրեն ընկերացան մինչեւ Սիրքէճիի կայարանը։

Բաժանումը շատ սրտայոյզ եղաւ, Ռօզիկ գրեթէ կուլար մինչեւ ետքը, մինչ Լեւոն գողտր բառերով կը ջանար զայն մխիթարել։

Խոստացաւ որ ճամբէն, ամէն կայարան հասնելուն իրեն քարտ մը պիտի ուղղէր, ցոյց տալու համար թէ միշտ իր սիրելի Ռօզիկին վրայ կը մտածէր։ Ղուկաս էֆէնտի պատշաճ դատեր էր մէկ կողմ քաշուիլ, որպէսզի երիտասարդները կարենան ազատօրէն վայելել իրենց վերջին վայրկեանները, նոյնիսկ թոյլ տուած էր որ թեւ թեւի հեռանան կայարանի քարափին վրայ, հեռու հետաքրքիր ու պրպտող ակնարկներէ։

Եւ երկու նշանածները փութացեր էին օգուտ քաղել հայրական այս թոյլտուութենէն։

Բայց վերջապէս հնչեր էր մեկնումի սուլումը։ Ճամբորդները կը վազէին վակոններէն ներս մտնելու համար և Լեւոն վերջին անգամ մըն ալ համբուրելով Ռօզիկի այտերը, ցատքեր էր իր վակոնը։

(ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ)

Արդեօք ռուս ժողովուրդը՝ այդ հարիւր 60 միլիոն մարդկանց համախմբումը ունի՞ առողջապահական միջոցներով ապրելու հնարաւորութիւնը։ Հարկաւոր է միայն մտնել առաջին հանդիպած ռուս գիւղը համոզուելու համար որ չունի։

Նրա տունը, ընդհանրապէս, կազմըւած է մէկ սենեակից, որի մէջ ապրում է ինքը իր բոլոր անասուններով ու թըռչուններով։ Կերակուրը, որով նա պիտի սնուի, ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ հատած ձկներ, զանազան կենդանիների ճարպեր, և յաճախ միայն չոր ու սև հաց։ Եւ այսպիսի հանգամանքների մէջ նա բնաւ չէ կարող նոյն իսկ մտածել առողջապահական դրութեան մասին, որովհետև վերջինս սերտ կապ ունի նիւթական ապահովութեան հետ։

Սակայն Ռուսաստանի քաղաքական կարգերը այնպէս են չարուած որ ժողովուրդը անտեսապէս ստրուկ է կալուածատէրերին, որով և իր աշխատանքը ամբողջովին մնում է նրանց գրպանը։

Նա ամբարում է անհագին հարստութիւն եւ այդ հարստութիւնից ոչ մի բաժին չի մնում իրեն, որով կարողանայ կռուել բնութեան պատահարների, համաճարակների դէմ։ Նա չունի նախաձեռնութեան ոչ մի միջոց, որով և մշտապէս մաշւում, մեռնում է տարափոխիկ հիւանդութիւնների մէջ։ Նա ոչ միայն չի կըռւում այդ հիւանդութիւնների դէմ, այլ և դուրս է գալիս կաւզների դէմ՝ տարիների փորձերից համոզուած լինելով որ այդ կաւզներն հէնց իրենք են որ պատճառ են հանդիսանում հիւանդութիւնների տարածման, որովհետև երկրի առողջապահական վիճակը գտնւում է ոստիկանների ձեռքում, որոնք ամէն տեղ եւ ամէն բանի մէջ միայն և միայն յեղափոխականներ են փնտռում։ Եւ բժիշկները, որոնք անձնազոհաբար մտնում են ժողովրդի մէջ նրա ցաւերը ամոքելու, նրա թշուառութեան մի ճար ու դարման գտնելու, աւելի շատ դէպի բանտերն են առաջնորդւում քան թէ խրախուսանքի արժանանում։

Խոլերան և ուրիշ հիւանդութիւններ Ռուսաստանի մէջ բուն են դրել, որովհետև նա աղքատ է, կեղտոտ է, տգէտ է, որովհետև նա ոստիկանական կարգերի տակ ճնշուած է, և այդ դրութիւնը կը տեւէ երկար, շա՜տ երկար, թէկուզ ողջ Եւրոպան իր բոլոր առողջապահական միջոցներով օգնութեան անգամ հասնելու լինի։

Ռուսաստանի համաճարակի մանրէները այն ժամանակ միայն կը չքանան և ողջ աշխարհը այն ժամանակ կապահովուի այդ մանրէների երկիւղից, երբ ռուս ժողովուրդը տէր կլինի իր աշխատանքին, երբ նա իր երկրի բոլոր պաշտօնավարութիւնները ինքը կատարէ, ուրիշ խօսքով, երբ Ռուսաստանի մէջ կը խորտակուին բռնակալական քմահաճոյքները և կը տիրեն ժողովրդական լայն կարգեր՝ այն է կատարեալ սահմանադրութիւնը։ Այլապէս ցնցող թեանչանները կան ու կը մնան և հետզհետէ նորանոր եւ անհամար զոհեր առնելով աղետաբեր կը դառնան ողջ մարդկութեան համար։

ՓԱՐԱՄԱԶ

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԹԻՒ
Այրերու, կիներու եւ տղայոց յատուկ նորաձեւ ապրանքներու նոր մթերք մը հասած է
ՄԱՅԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Նուրբ պոնէթըրի
Ճամբորդութեան առարկաներ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

Սոֆիա, 4 սեպտեմբեր

Այս տարուան պուլկարական զինուորական ռազմափորձերը, ինչպէս ըսինք ասկէ առաջ, մեծ կարեւորութիւն ունին Թուրքիոյ համար։ Որովհետեւ անոնք կը կատարուին ճիշդ այն տեղն, ուր Թուրքօ-պուլկար յարաբերութիւնները լարուած վիճակի մէջ են։ Միեւնոյն ատեն Իտիրնէի մէջ կատարուած ռազմափորձերուն դէմ ցոյց մը կը նկատուին։

Ռազմափորձերը սկսան սեպտ. 1ին։ Ներկայ էին բոլոր մեծ և փոքր պետութեանց զինուորական կցորդները։ Ժամը 11ին սկսաւ զինուորական յառաջխաղացումը։ Թունճայի ութերորդ զօրաբաժինը զօրավար Վէլչէֆի հրամանատարութեամբ Սթարա-Զակորայէն դէպի Նովա-Զակորայի հողը մտաւ։

Այս զօրաբաժինն սեւ բանակը քաղաքին արեւելեան կողմէն 5 քիլոմէթր հեռու դիրք բռնած է։ Կրակ ընող գիծը կ'երկարի 10 քիլոմէթր երկայնութեամբ, ձախ գլուխը Պերնա-Կորա լերան ստորոտէն, իսկ աջ գլուխը Սուրբ Իլիայի գագաթներէն սկսեալ. իսկ կեդրոնը կը գտնուի Նովա-Զակորա Սլիվէն ճամբուն վրայ։ Այս զօրաբաժինն գլխաւոր ուժը հաւաքուած է քաղաքին ճիշդ քովը, արեւելեան կողմը։ Հոս հետեւակազօրքը դիրք գրաւած է։ Նոյնը ըրած է նաեւ հեծելազօրքը, 300 մեթր հեռու։ Այս զօրաբաժինը կը կոչուի «Կապոյտ», զանազանուելու համար։ Կը պարունակէ 16850 հոգի, 1800 ձի և 42 թնդանօթ։

Ութերորդ զօրաբաժնի զօրքերուն վիճակը շատ լաւ է. ամէնքն ալ առողջ և առոյգ են, հակառակ անոր որ երեք օրէ ի վեր զօրքերը լաւ մը թրջած են տեղատարափէն։

Կէս օրէ յետոյ ճիշդ ժամը 1ին զինուորական կցորդները քարտէսներով և հեռադիտակներով, որոնց մէջ կը նշմարուէր օսմ. զինուորական կցորդը, Բայնիքա կոչուած տեղը գրաւեցին, ուրկէ կը հետեւէին զինուորական շարժման։

Կէս ժամուան ուսումնասիրութենէ մը յետոյ, ամէնքն ալ հեռացան և ուղղուեցան դէպի կայարան, վակօն-ճաշարանի մը մէջ ճաշ ընելու համար, բայց ընդհանուր սպայակոյտի հրամանով, վակօն-ճաշարանը, ուր կը ճաշէին կցորդները, փոխադրուեցաւ Բիրմինլի կայարանը։

Զինուորական կցորդները հոն հասան ժամը 2 ու կէսին։ Ձիերու վրայ նստած, անմիջապէս ուղղուեցան դէպի պալքանեան Գ. զօրաբաժնի բանակատեղը, հետեւելու համար անոնց շարժման, որոնք կը կոչուին «կարմիր»ները և որոնց հրամանատարն է զօրավար Սարաֆօֆ։

Երրորդ զօրաբաժնի թուանշանը միւսէն աւելի է։ Ասոնք ունին 7900 հոգի, 200 ձի և 12 թնդանօթ աւելի քան ութերորդ զօրաբաժինը։

Տեղատարափ կը տեղայ։ Օրը իրիկուն կ'լլայ առանց ոեւէ նորութեան։

Սեպտ. 9ի առտուան ժամը 8ը 45 անցած, Զար Ֆէրտինանտ ժամանեց զօրավար Մարքօֆի հետ։

Անձրեւի պատճառաւ կառախումբէն դուրս չելլեր։ Քիչ յետոյ ժամանեցին զինուորական կցորդները, որոնք նոյնպէս կառախումբին մէջ մնացին։ Ժամը ինն ու կէսին կառքով ժամանեց պատերազմական նախարար զօրավար Նիքօլայէֆ, Զար Ֆէրտինանտի տեղեկացնելու համար զինուորական շարժմանց վիճակը։ Ժամը տասնուկէսին անձրեւը դադրած ըլլալով՝ Ֆէրտինանտ թագաւորը կառախումբը ձգեց և կառք նստելով ընկերակցութեամբ պատերազմական նախարարի և Մարքօֆի, ուղղուեցաւ դէպի բանակին կեդրոնատեղին։

Ժամը 1ին կէս օրէ յետոյ սկսան ռազմափորձերը։ «Կապոյտները» Թունճայի ութերորդ զօրաբաժինը ամէն կողմէ շըրջապատուեցաւ թշնամի զօրաբաժինէն, որ կը կազմէ Պալքանեան Գ. զօրաբաժինը, այսինքն «կարմիրները»։

Ձախակողմէն թշնամին նահանջեց մեծ զոհեր տալով. հեծելազօրքի երեք ջոկատ անտեսանելի կերպով դիրք գրաւած էին, և ընդհանուր բանակատեղը գնդակահարելու պատրաստ, բայց հեծելանուորդներու և պալքանեանքի ԺԲ. վաշտի կողմէ ետ մղուեցան։ Ընդհարումը կատարուեցաւ ճիշդ քաղաքին մէջ, ուր մեծ սարսափ պատճառեց քաղաքին ժողովրդեան։

Թունճայի Ը. զօրաբաժինը, երկրորդ անգամ ըլլալով յարձակում կրեց աջ կողմէն և կեդրոնէն, բայց այս անգամ աւելի մեծ ուժով։ «Կարմիր»ներուն հետեւակ վաշտը կը յառաջանար սարսափելի կրակով մը, գրեթէ լեռնային հրետանի մը կ'արձակէր։ Բայց հոս լեռնային թնդանօթաձիգները ոչնչացան, շնորհիւ կապոյտներուն 3 արագահարուած թնդանօթներու սարսափելի գնդակահարութեան։ Յետոյ հետեւակազօրքը աշխատեցաւ յարձակիլ թնդանօթաձիգներու վրայ, բայց նահանջեցին թնդանօթաձիգներու գնդակներու տեղատարափին տակ։

Միեւնոյն ժամանակ Թունճայի Ը. զօրաբաժնի հետեւակազօրքն ալ յարձակում գործեց կարմիրներուն վրայ, որոնք բոլորովին պարտուեցան։ «Շումի Մարիցա» նուագով Ը. զօրաբաժինը տարաւ յաղթութիւնը։

Քիչ յետոյ պատերազմին դաշտը հասան զինուորական կցորդները, որոնք դիրքերը դիտելէ և պատերազմին ելքը և մանրամասնութիւնները ունենալէ յետոյ մեկնեցան Բիրմինլի։

Ժամը 6ին ատեն զօրքերու հանգստեան զօղանջը լսուեցաւ եւ ամէն ինչ հանդարտեցաւ։

ՄԿՐՏԻՉ ՆՇՐՈՒՆԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԹՈՒՆՈՒԶՑԻՆԵՐԸ

(ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ԹԱՆ»Ի)

Իզմիրի միջադէպը բաւական ծանր յուզում պատճառած է Բարիզի մէջ։ Իբր գող ամբաստանուած ու հաւանօրէն յանցաւոր Թունուզցի մը Իզմիրի Ֆրանսական հիւպատոսարանի գաւազաններուն ձեռքէն առնուած է և իբր Օսմանցի պաշտպանուած է թուրք իշխանութեանց կողմէ։ Եթէ խնդիրը միակ միջադէպի մը վրայ դառնար, կարելի էր զայն անճարակ կամ տգէտ պաշտօնատարի մը հաշւոյն անցընել, բայց այս գործէն առաջ ուրիշ բազմաթիւ միջադէպներ ալ ծագեցան. Թարապլուսի մէջ Թունուզցիներու ծեծուիլը, Սուրիոյ մէջ Թունուզցիներու բանտարկուիլը, առանց Ֆրանսայի ներկայացուցիչներուն միջամտութեան կամ հակառակ անոնց միջամտութեան։ Ուրեմն Թուրք կառավարութիւնը, որ չէ ընդունած Պարտոյի դաշնագիրը, կը մերժէ Թունուզցիները նկատել իբր Ֆրանսական պաշտպանեալներ։ Ֆրանսա չափազանց երկար ժամանակ իրաց այս վիճակին հանդուրժելու սխալը գործեց։ Գէթ իրաւունք ունէր Երիտասարդ Թուրքիայէն սպասելու իրականութեանց աւելի պայծառ հայեացք մը և աւելի համակրական դիրք մը։ Հակառակն է որ պատահած է։ 1908ի յեղափոխութիւնը և 1909 ապրիլի հարուածը իբր հետեւանք ունեցան ազգայնականութեան աճում մը, օսմանցիութեան ամրացում մը։ Թուրքերը ո՛չ չեն վարանիր պնդելու թէ բոլոր Ալճէրիացիները և Թունուզցիները, որոնք հաստատուած են կայսրութեան մէջ, օսմանցի են, որովհետեւ միւսլիման են։ Որոշ թուով Ալճէրիացիներ ու Թունուզցիներ, որոնք տեղիք ունէին գանգատելու, և որոնցմէ Ֆրանսա իր կարգին գոհ ըլլալու պատճառներ չունէր, այս իսլամական մեծամասնութեան անձնատուր եղած են։ Կ'երեւի թէ այսօր Պոլսոյ մէջ գոյութիւն ունի Ալճէրիացիներէ ու Թունուզցիներէ կազմուած քօմիթէ մը, որուն անհրաժեշտութիւնը ֆրանսական տեսակէտով չէր զգացուեր, բայց որուն օգտակարութիւնը անժխտելի կը թուի մեր ազդեցութեան հակառակորդներուն։ Ու մենք մէջ կը բերենք վերջերս, Լը Ժեօն Թիւրք լրագրէն առնելով, օսմանցիութեան ցոյցը, որ տեղի ունեցաւ Նոր դրահաւորներուն թրքական ջուրերը հասնելու ատեն։ Այս դէպքերը յիշելով կը հարցնենք թէ արդեօք ֆրանսական քաղաքականութեան տկարութիւնը մասամբ պատասխանատու չէ՞։ Ո՛չ մեծ դժուարութեամբ կրնար Թուրքիա Թունուզցիներուն հաւատարմութիւնը իրեն ապահովել այն պահուն ուր չէր ուզեր անոնց պաշտպանութիւնը երաշխաւորել։ Այսպէս կը բացատրուին թերեւս որոշ թուով Ալճէրիացիներու և Թունուզցիներու ցոյցերը ու նաեւ թեթեւութիւնը որով թրքական իշխանութիւնները կը բռնաբարեն մեր այն իրաւունքները, որոնք ճանչցըւած են «քափիթիւլասիօն»ներով ու հաստատուած են 1861 ապրիլ 29ի ֆրանքօ-թուրք դաշնագրով։ Բայց պէտք է որ ասիկա դադրի։ Մեր իրաւունքները անժխտելի են։ Առեւտուրի ազատութիւն, կամայական տուրքերու ջնջում, անձի և բնակարանի անբռնաբարելիութիւն, հիւպատոսական դատարան՝ ճանչցուած են ֆրանս. հանրապետութեան բոլոր հպատակներուն համար։ Իզմիրի գործին մէջ հիւպատոսական դատարանի առանձնաշնորհումն է որ խնդրոյ առարկայ եղած է։ Գահիրէի ֆրանսական դիւանագիտական գործակալութիւնն է որ եգիպտական կառավարութեան դիմած էր իբր գող ամբաստանուած Թունուզցի Բիթթանիին պատժուիլը ձեռք բերելու։ Բարիզէն ուղղուած օրինական արտօնութիւններն ի ձեռին է որ Իզմիրի ֆրանսական հիւպատոսը ձերբակալել կուզար Բիթթանին։ Ինչ որ կը կազմէ միջադէպը, այն դիմադրութիւնն է զոր օսմ. իշխանութիւնները ցոյց տուած են մեր իրաւունքներուն կիրարկութեանը դէմ և ֆրանսական հիւպատոսարանին գաւազաններուն դէմ եղած բռնութիւնները։ Այս կէտերուն վրայ է որ Ֆրանսայի Պոլսոյ դեսպանին պաշտօն տրուած է բացատրութիւն պահանջել Բ. Դուռէն։ Եթէ պատասխանուի Գ. Պօմպառի թէ Թուրքիա չէ ընդունած Պառտոյի դաշնագիրը և գլխաւորաբար 64րդ յօդուածը. «Ֆրանսայի դիւանագիտական ու հիւպատոսական ներկայացուցիչներ օտար երկիրներու մէջ՝ կը ստանձնեն Թունուզի ազգայիններուն և Թունուզեան շահերուն պաշտպանութիւնը», դիւրին պիտի ըլլայ մեր դեսպանին հերքել այդ փաստը։ Որո՞ւ դիմած է Թուրքիա երբոր ներկայ տարւոյն սկիզբը խնդիր եղաւ Թուրքիոյ և Թարապլուսի սահմանը որոշել։ Ֆրանսայի։ Որո՞ւ հետ Ֆրանսայի դեսպանը խօսակցած է այս աւելի թուրք կառավարութեան փափագներուն ու Թունուզի ըղձանքներուն մասին։ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Ֆրանսայի Պոլսոյ դեսպանը չէ՞ որ որոշել տուաւ թէ սահմանագծումը տեղի պիտի ունենայ։ Եթէ Բ. Դուռը չհաւանէր ճանչնալ Թունուզի մէջ մեր կացութիւնը, պիտի մերժէր որ սահմանագծումի բրօթօքոլը Թունուզի Ֆրանսական ընդհանուր կառավարիչին ստորագրութիւնը կրէ։ Եթէ Թուրքիա կրցաւ պնդել՝ քանի ինը տարի՝ թէ կանգնեալ մեր կացութիւնը երկրի մը մէջ որ իր ձեռքէն ելած է իբրօք տասնըվեցերորդ դարէն ի վեր՝ ալ չի կրնար պնդել այսօր որ մեզի հետ ճշդած է նոյն այն Թունուզին սահմանները։ Սակայն անհրաժեշտ է որ խնդիրը կարգադրուի, միանգամ ընդ միշտ։ Եւ կ'իմանանք հաճոյքով թէ Գ. Բիշօն օգտուած է այն առիթէն զոր իրեն կ'ընծայէր Իզմիրի միջադէպը՝ վերջնական լուծում մը պահանջելու համար։ Այն պահուն ուր օսմանեան կայսրութիւնը մեզի կը դիմէ իր պիւտճէներուն բացը գոցելու համար՝ Իզմիրի, Երուսաղէմի միջադէպները, գաւասի գործը, օսմանեան զօրքերու կողմէ Ճանէթի վերստին գրաւումը, հակառակ մեզի հանդէպ առանձնացած յանձնառութեանց՝ ցոյց կու տան Ֆրանսայի նկատմամբ քիչ նպաստաւոր եթէ ոչ թշնամական քաղաքականութիւն մը։ Պոլսոյ մէջ Երիտասարդ Թուրք թերթերը, անոնք որ Միութիւն և Յառաջդիմութիւն քօմիթէին կամքերուն ու մտածումին սովորական թարգմաններն են, մեզի դէմ պայքար կը մղեն։ Այս ամէնը բնութիւն չունին մեզ վստահութիւն ներշնչելու Երիտասարդ Թուրքիոյ վրայ։ Ուստի պէտք է ուրախանալ որ արտաքին գործոց նախարարը, բացի այն անտեսական ու քաղաքական երաշխաւորութիւններէն զոր կը պահանջէ Թուրքիոյ մէջ գործածուած դրամագլուխներուն ու շահերուն պաշտպանութեանը համար, կը պահանջէ նաեւ Բ. Դուռնէն վերջ մը տալ այն անտանելի կացութեան, որ ստեղծուած է օսմանեան կայսրութեան մէջ Ալճէրիի ու Թունուզի մեր հպատակներուն։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ՉՊԻՏԻ ՀՐԱԺԱՐԻ

Broosnu կ'ըսէ թէ Տ. Եօաքիմ պատրիարքի հրաժարման զրոյցները անհիմն են։ Պատրիարքը, բացի իր անկախ գաղափարներէն՝ արդի տագնապին նկատմամբ, ոեւէ անհամաձայնութիւն չէ ունեցած Պատրիարքարանի ժողովականներուն հետ։ Պօյաճիգիւղի իր բնակարանը քաշուած է սա պատճառով որ ինք՝ Պատրիարքը եւ օրինաւորապէս կազմուած Ազգ. Ժողովին անդամները խռովարար համարուած են։ Տ. Եօաքիմ, Եկեղեցիին եւ Ազգին հանդէպ ունեցած գերագոյն պարտականութենէն մղուած, իր պաշտօնը պիտի շարունակէ։

⁂ Պատրիարքը, առջի օր, Պօյաճիգիւղէն իջնելով, նախագահեց Խառն Ժողովի նիստին։ Պատրիարքը սկիզբն մտադիր էր հրաժարելու, բայց նկատելով որ Եկեղեցիին և Ազգին շահերը պիտի վնասուին, ետ կեցած է հրաժարելու գաղափարէն։ Ժողովը զբաղեցաւ ձերբակալուածներու խնդրով։ Որոշուեցաւ որ Պատրիարքը անձամբ դիմում ընէ դատական նախարար Նէճմէտտին պէյի, բանտարկեալներուն ազատ արձակումը խնդրելու և առկախ խնդիրներու վրայ տեսակցելու համար։

⁂ Պատրիարքին հրամանով, առջի օր, գործակատարը դատական նախարարին դիմեց բոլոր բանտարկեալներու ազատ արձակման մասին։ Նէճմէտտին պէյ պատասխանեց թէ ամբաստանեալները ըստ օրինի պէտք է հինգ օր կանխարգել բանտարկութիւն կրեն։ Հարցաքննիչ դատաւորն ալ միեւնոյն պատասխանը տուաւ։

⁂ Ազգ. Ժողովի ներկայացուցիչներէն Պ. Սրաթթարիս և Պ. Սարոս երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուեցան, սա պատճառով որ առաջինը ներկայ չէր գտնուած ժողովին, իսկ վերջինը, առանց անդամ ըլլալու, իբր Ֆէնէրի վարժարանին ուսուցիչ, հետաքրքրութեան համար գացած էր ժողովին։ Այդ երկու անձերը ամբաստանուած են, ոստիկաններուն դէմ լեզուագարութիւն ըրած ըլլալու յանցանքով։ Մնացեալ քսան ներկայացուցիչները, առջի օր, աղերսագիր մը տալով ընդհ. դատախազին, իրենց ազատ արձակումը պահանջեցին։ Օսմ. յոյն երեսփոխաններէն Վամվաքաս, Նոյի և Մամոփուլօ էֆ.ները բանտարկեալներուն այցելեցին առջի օր, որոնք գանգատեցան վատառողջ ու աղտոտ տեղեր բանտարկուած ըլլալնուն համար։ Մամաբուլօ էֆ. բանտարկեալներու մասին տեսակցութիւն մը ունեցաւ դատական նախարարին հետ։

⁂ Նէօզօլօս ի դիմաց յոյն ազգին և անոր ներկայացուցիչներուն, շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պատերազմական Ատեանի երիտասարդ սպաներուն, որոնք իրենց մարդասիրական և սպայական ընթացքով ոչ-իսլամ օսմանցիներուն սիրտը գրաւած են։

⁂ Բօյիքիի Էբիքէօրնաբի մէջ, որ Սէրֆիչէի երեսփոխան Պուչօի օրկանն է, յօդուած մը հրատարակուած է յոյն տարրին ու կառավարութեան միջեւ ծագած ընդհարումին վրայ։ Ահաւասիկ գլխաւոր մասերը։— «Ազատութեան հռչակման առթիւ՝ մեզի՝ ինչպէս միւս ազգութեանց՝ խոստացան արդարութիւն և մեր ազգութեան հանդէպ յարգանք։ Եկան խորհրդարանական ընտրութիւնները ու մեզ չձգեցին քուէարկել ինչպէս իրաւունք ունէինք և ինչպէս կուզէինք։ Երեսփ. Ժողովը բազմաթիւ օրէնքներ քուէարկել տուաւ ի նպաստ միւսլիմաններուն, ու գլխաւորաբար, Թուրքերուն, բայց ոչ մէկ օրէնք քուէարկեց մեր մասնակցութեան մասին Պետ. գործերուն։ Ի փոխարէն՝ հաւանեցաւ որ դրօշի ներքեւ կանչուինք,—ինչ որ կենսական հարց մըն է—միայն միւսլիմաններուն ի նպաստ ժամանակին խմբագրուած հին օրէնքին համեմատ։ Ոչ միայն վարչութիւնը չէ աւելցուցած յոյն պաշտօնատարներուն թիւը, այլ նուազեցուցած է անոնց թիւը։ Ոչ միայն կողմնակալութեան ոգի ցոյց տուած է Թուրքերուն համար, այլ հիմա առաջուընէ աւելի կ'ընէ։ Այս ամէնը մեզի կարծեցնել տուած է թէ հաւասարութիւնը բառ մըն է, որուն պէտք ունէին հռչակման արդէն, բայց որ հիմա ոչ մէկ կերպով իրագործուած է։ Մենք՝ Յոյներս՝ ազգայնութիւն կը հասկնանք սա տարրերուն վրայ հաստատուած. կրօնքը և մեր կրթութիւնը։ Մեր ազգայնութիւնը աղէկ յարաբերութիւն ունի քաղաքականութեան հետ, ցորչափ ոչ մէկ քաղաքականութիւն չի դպիր անոր։ Անիկա որ հակառակը կը պնդէ՝ տգէտ է կամ չարակամ։ Մենք կուզենք մեր ձեռքերուն մէջ բռնել այս երկու հիմերը, պարզապէս մեր գոյութեան զգացումէն մղուած։ Զենք ուզեր զանոնք յանձնել ուրիշ ձեռքերու ոչ ալ այն կառավարութեան որ այնքան թրքամոլ է։ Ոչ թէ թշնամութեան համար, այլ պարզապէս որովհետեւ անիկա մտածելու և զգալու տարբեր եղանակ մը ունենալով՝ չի կրնար եթէ նոյնիսկ ուզէ՝ զանոնք պահպանել իրենց ամբողջութեանը մէջ։ Հիմա կը տեսնենք որ օրէնքներ կը խմբագրեն, որոնք մեր վարժարաններուն չեն տար, ինչպէս Թուրք վարժարաններուն, նոյն իրաւունքները, թէեւ վարժարանները գերագոյն են։ Ասկից կը գուշակենք թէ կառավարութիւնը կը ջանայ մեր դպրոցներէն խլել աշակերտները։ Կը տեսնենք որ կառավարական պաշտօնատարները կը միջամտեն մեր դպրոցական գործերուն՝ առանց նկատի առնելու մեր կրթական դրութեան դասակարգութիւնը ու ասկից ալ կը հետեւցնենք թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ զանոնք խլել մեր ձեռքէն։ Կը տեսնենք որ եպիսկոպոսներ ու քահանաներ բանտարկուած են, առանց նոյնիսկ ազդարարելու իրենց պետերուն թէ նոյն ինքն Պատրիարքը թշնամանուած է. Թէ մեր եկեղեցիները գրաւուած են և ուրիշներու յանձնուած՝ կառավարութեան չահուն համաձայն։ Խնդիրը չէնքերուն վրայ չէ, մեր ազգը կրնայ անոնց պէս ուրիշ շատեր կառուցանել։ Բայց ասիկա տեսնալու համար միւսլիման նախարար մը քրիստոնէութեան վրայ պարզած է այնպիսի տեսութիւններ, որոնք իրեն միայն հաճելի են։ Մենք շատ դէշ պարագայ մը կը նկատենք ասիկա Թուրքիոյ բոլոր քրիստոնեայ ազգութեանց համար որոնք պէտք ունին իրենց կրօնքին, որովհետեւ կառավարութիւնը ու միւսլիման ժողովուրդը դեռ ոչ մէկ խտրութիւն կը դնեն կրօնքին և ազգայնութեան միջեւ։

ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆ (150)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԴԻՒՄԱ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

ԺԳ.

ԵՐԵՒՈՒՄԸ

Այդ ուղեգիծը ուրիշ առաւելութիւն մըն ալ կ'ընծայէր. Ֆրանցի միտքը միշտ գրաւուած պիտի ըլլար Բաօթրինիի ըրած պատմութեամբ, որուն խառնուած էր նաեւ իր խորհրդաւոր ասպնջականը՝ Մօնթէ-Քրիսթօ։ Ֆրանց կառքին մէկ անկիւնը կրթնած, անվերջ հարցումներ կ'ընէր մտովի, առանց գոհացուցիչ պատասխան մը առնելու։

Մնաց որ, ուրիշ բան մըն ալ Սինպատ նաւաստին միտքը ձգած էր. և այդ բանն էր այն խորհրդաւոր յարաբերութիւնները զորս իրարու հետ կը մշակէին աւազակները ու նաւաստիները։ Բաօթրինի ըսած էր թէ Վամբա ապաստան կը գտնէր ձկնորսներու և մաքսանենգներու նաւակներուն մէջ, ինչ որ Ֆրանցի կը յիշեցնէր քորսիքացի այն երկու աւազակները, որոնց ըրած ճաշը փոքր զբօսանաւուն նաւաստիներուն հետ՝ աչքովը տեսած էր, այդ զբօսանաւը իր ճամբէն շեղելով՝ Բորթօ-Վէքքիոյի մօտեցած էր, զանոնք ցամաք հանելու միակ նպատակաւ։ Մօնթէ-Քրիսթօյի ասպնջականին առած անունը, որուն տեղեկացած էր Օթէլ տ'Էսպանիի մէջ, կ'ապացուցանէր թէ ան միեւնոյն մարդասիրական դերը կը կատարէր Բիօմպինոյի, Չիվիթա-Վէքքիայի, Օսթիի և Կաէթէի մէջ, ինչպէս նաեւ Քորսիքայի, Թոսքանայի և Սպանիոյ ծովեզերքներուն վրայ. ո'րքան որ կը յիշէր Ֆրանց, անիկա խօսած էր նաեւ Թունուզի և Բալէրմոյի վրայ, ինչ որ կ'ապացուցանէր թէ յարաբերութեանց բաւական ընդարձակ շրջանակ մը ունէր ան։

Այդ խորհրդածութիւնները ո՛րքան ալ զօրաւոր կերպով տիրէին երիտասարդին մտքին վրայ, իսկոյն անհետացան երբ իր առջեւ կանգնած տեսաւ Քոլիզէի մութ ու հսկայ ուրուականը, որուն բացուածքներուն մէջէն լուսինը կ'արձակէր իր երկար ու տժգոյն ցոլքերը՝ ուրուականներու աչքերէն վար ինկած։ Կառքը կանգ առաւ Մէթա Սուտանթէ քանի մը քայլ հեռու։ Կառապանը դռնակը բացաւ. երկու երիտասարդները կառքէն վար ցատկեցին եւ ինքզինքնին գտան ուղեցոյցի մը առջեւ, որ գետնին տակէն դուրս ելած ըլլալ կը թուէր։

Օթէլին ուղեցոյցն ալ ընկերացած ըլլալուն, ուղեցոյցները երկու հատ կ'ըլլային։

Մնաց որ, Հռոմի մէջ անկարելի է ուղեցոյցներու այդ պերճանքէն հրաժարիլ. բացի գլխաւոր ուղեցոյցէն, որ օթէլնուդ կը փակի այն վայրկեանին, երբ ոտքերնիդ կը դնէք օթէլին սեմին վրայ և ձեզ կը բաժնուի՝ քաղաքէն դուրս ելած ատեննիդ միայն. կայ նաեւ մասնաւոր ուղեցոյց մը, որ ամէն ատեն կ'ընկերանայ, յիշատակարանի մը ոեւէ մասին մէջ պտտած ատեննիդ։ Հետեւաբար կարելի է առանց ուղեցոյցի պտտիլ Քոլիզէն, այսինքն այն յիշատակարանը, որուն համար Մարսիալ ըսած է.

«Մէմֆիս ա՛լ թո՛ղ դադրի մեզի տարփողելէ իր բուրգերուն բարբարոս հրաշալիքները. թո՛ղ ալ չերգուին Բաբելոնի հրաշալիքները. ամէն ինչ պէտք է տեղի տայ Կեսարներու ամփիթատրոնին անհուն աշխատութեան առջեւ, ու համբաւին բոլոր ձայները պէտք է միանան՝ այդ յիշատակարանը ներբողելու համար»։

Ֆրանց եւ Ալպէր բնաւ չփորձեցին ուղեցոյցին բռնակալութեան լուծը թօթափելու։ Մնաց որ, դժուարին պիտի ըլլար այդ բանը, որովհետեւ ուղեցոյցները միայն իրաւունք ունին յիշատակարանին մէջ պտտելու ջահերով։ Հետեւաբար, առանց ոեւէ ընդդիմութիւն ընելու, անձնատուր եղան իրենց առաջնորդներուն։

Ֆրանց լաւ կը ճանչնար այդ չէնքը, տասը անգամ արդէն պտտած ըլլալով անոր մէջ։ Բայց որովհետեւ անոր նորեկ ընկերը առաջին անգամ ոտք կը դնէր Ֆլավիոս Վէսպասիանոսի յիշատակարանին մէջ. հակառակ ուղեցոյցներուն շաղակրատութեան, պէտք է խոստովանիլ որ Ալպէր մեծապէս տպաւորուած էր։ Իրաւ ալ կ'ազդուի, երբ մարդ ոեւէ գաղափար չունի այդ չէնքին վրայ, երբ մարդ չէ տեսած այդ վիհապանծ աւերակը, որուն բոլոր համեմատութիւնները կը կրկնապատկուին հարաւային երկիրներու լուսնին խորհրդաւոր պայծառութեամբ, լուսնին այդ ցոլքերը արեւմուտքի վերջալոյսի մը կը նմանին։

Խորհող Ֆրանց հազիւ հարիւր քայլ յառաջացած ներքին սիւներուն տակ, Ալպէրը ձգեց ուղեցոյցներուն, որոնք չէին ուզեր հրաժարիլ այն անկապտելի իրաւունքէն, որով իրենց մանրամասնութիւններովը ցոյց պիտի տային Առիւծներու Գուբը, Մենամարտիկներու Օթեակը, Կեսարներուն Բօտիօմը։ Ֆրանց կիսափուլ սանդուխէ մը վեր ելաւ, թողլով որ իր ընկերները շարունակեն իրենց համաչափ ճամբան. գնաց նստաւ սիւնի մը ստուերին տակ, աղեղնաձեւ փորուածքի մը դիմաց, ուրկէ կրնար տեսնել կրանիթէ հըսկան, իր վեհաշուք տարածութեամբ։

Ֆրանց քառորդ մը ի վեր այդ սեան շուքին տակ կը գտնուէր և Ալպէրը կը դիտէր, որ երկու ջահակիրներու ընկերակցութեամբ, Քոլիզէի միւս ծայրը հասնելով վոմիթարիոմէն դուրս ելած էր։ Անոնք, չէջմոլիկ հուրի մը հետեւող ըստուերներու պէս, սանդուխին աստիճաններէն վար կ'իջնէին, դէպի Վեսթեան կոյսերը առաջնորդող վայրերը ուղղուելով։ Այդ միջոցին Ֆրանցի այնպէս թուեցաւ որ յիշատակարանին խորութեանց մէջ քար մը կը գլորէր այն սանդուխէն, որուն դիմաց գտնուող սանդուխէն վեր ելած էր, այն տեղը հասնելու համար, ուր կը գտնուէր։ Անտարակոյս, հազուադէպ բան մը չէ քարի մը անկումը անդունդին մէջ. բայց այս անգամ իրեն այնպէս կը թուէր թէ մարդու մը ոտքին տակէն սահած էր այդ քարը ու ոտնաձայն մը կը հասնէր ականջին, թէեւ այդ ձայնին պատճառ եղողը կը ջանար խլացնել զայն։

Արդարեւ, մէկ վայրկեան յետոյ, մարդ մը երեւան եկաւ, որ աստիճանաբար կը յառաջանար մթութեան մէջ. այն ինչ սանդուխէն վեր կ'ելլէր, որուն բացուածքը Ֆրանցի դիմաց կը գտնուէր, լուսնի ցոլքերով կը լուսաւորուէր մարդը. ան ո'րքան վար իջնէր սանդուխէն, այնքան աւելի մութին մէջ կը խորասուզուէր։

Թերեւս ուղեւոր մըն էր որ մենաւոր խոկումը կը նախընտրէր իր ուղեցոյցներուն անիմաստ շաղակրատութենէն. հետեւաբար՝ անոր երեւումը չէր կրնար զարմանք պատճառել Ֆրանցին. բայց որովհետեւ այդ մարդը սանդուխին վերջին աստիճանները վարանքով կը բարձրանար, պահ մը կանգ առաւ և ականջ դրաւ. ակներեւ էր թէ մասնաւոր նպատակով մը հոն եկած էր և մէկուն կ'սպասէր։

(Շարունակելի)

ՔՈԼԵՐԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Քաղաքային բժշկական առողջապահական վարչութիւնը հետեւեալ կը հաղորդէ.— «Խասգիւղ բնակող Խրիսթոյի ողլէկ Եօկիրի անուն յիսնամեայ կնոջ վըրայ քոլերայի նման ախտանիշեր տեսնուած ըլլալով, մասնագէտ բժիշկներ միքրոպազննական քննութիւն կատարեցին անոր կղկղանքներուն վրայ, որով հաստատուեցաւ թէ նոյն կինը քոլերայէ վարակուած է. հետեւաբար հիւանդութեան տարածումը արգիլելու նպատակով հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են։»

**. Թուրք լրագիրներ հետեւեալ առողջապահական պայմանները կը հրատարակեն՝ քոլերայէ զերծ մնալու համար.— Մարմինը չը տկարացնել, որպէս զի քոլերայի միքրոպները աղիքներէն ներս չկըրնան մտնել։ Եռացած ջուրը միայն խըմել եւ միշտ եռացած ջուրով լուացուիլ։ Հում պտուղներէ, բանջարեղէններէ եւ ուտելիքներէ զգուշանալ։ Միայն կրակի վրայ եփած ու եռացած մաքուր ուտելիքներ ուտել։ Բազմամարդ ու համախռնուած գտնուած տեղերէ զգուշանալ. ճեմիշներու մէջ հականեխական նիւթեր դնել եւ միշտ մաքուր պահել. զգուշանալ այն չափազանցութիւններէն որոնք ստամոքսը կը խանգարեն եւ մարմինը կը տկարացնեն։ Բարոյական կորովը չկորսնցնել և բնաւ չվախնալ։

**. Նախարարաց Խորհուրդին որոշումը, որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով, Պատժական օրէնքին 99րդ յօդուածին վրայ սա յաւելումը եղաւ՝ քոլերայի դէպք ու մահ պատահած բնակարաններու մասին ձեռք առնուելիք միջոցներուն անսաստողներու նկատմամբ։ Աւասիկ այդ յաւելումը, որ Խորհրդարանը բացուելուն պիտի ներկայացուի՝ օրինական հանգամանք ըստանալուն համար եւ հիմա առժամաբար պիտի գործադրուի։

«Ով որ, քոլերայի և ուրիշ տարափոխիկ հիւանդութեանց դէպք կամ մահ պատահած բնակարաններու կամ ուրիշ վայրերու չըթայի տակ առնուելուն համար կառավարութեան կողմէ տրուած հրամանին ու կատարուած գործողութեանց գործով կ'ընդդիմանայ, իր աստիճանին համաձայն, մէկ ամիսէն մինչեւ երկու տարուան բանտարկութեամբ կը պատժուի։»

**. Սիրքեճիի կողմն ալ մահացու դէպք մը պատահած է։ Ուրբաթ իրիկուն մարդ մը յանկարծ հիւանդացած է տաղաւարի մը մէջ, ուր վեց հոգի կը բնակէին։ Թաղապետական բժիշկները կասկածելի նշաններ գտած են։ Հիւանդը 10 ժամուան տառապանքէ յետոյ մեռած է հիւանդանոցին մէջ։ Տաղաւարին մէջ բընակող հինգ անձերը Սէրվի Պրուռնի մաքրանոցը ղրկուած են։ Տաղաւարը առողջապահական հսկողութեան ենթարկուած է։ Միքրոպազննական քննութիւն մը կը կատարուի։ Կասկածելի դէպքերը շատցած ըլլալուն, քաղաքապետութիւնը առողջապահական խիստ միջոցներու ձեռնարկած է։

**. Տարբեայի մէջ կասկածելի ախտանշաններով հիւանդացած երկու անձերը մեռած են։ Միքրոպազննական քննութեամբ հաստատուած է որ քոլերայէ բռնուած են անոնք։

**. Ֆրանսացի կրօնաւոր մը, որ Քօչինչինի մէջ կը պաշտօնավարէ և որ երեք անգամ քոլերայէ բռնուած է, քոլերայի դէմ իբր ազդեցիկ դեղ կը յանձնարարէ ապսէնթը։ Այդ եկեղեցականը իր անձին վրայ փորձած է եղեր ապսէնթին օգտակարութիւնը։ Աչքը՝ լոյս ապսէնթի սիրահարներուն։

* * *

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ժէօն-Թիւրք հետեւեալը կը գրէ. «Աթէնքէն հասած վերջին հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ Յունաստան փութով կը պատրաստուի, ամէն օր պահեստիները զէնքի տակ կը կոչէ և սահմանագլուխ կը ղրկէ ռազմամթերքով։ Այդ մասին տեսակցութիւն մը ունեցանք պատերազմական պաշտօնատան մէկ բարձր պաշտօնատարին հետ, որ սա յայտարարութիւնները ըրաւ մեզ.— Այո՛, տեղեկութիւն ունինք Յունաստանի պատրաստութիւններէն, բայց ատոր համար չենք յուզուիր. Յունաստանի ըրածը պլէֆ է։ Քանի մը վաշտերով ի՞նչ կրնայ ընել, եթէ երբեք անակնկալի բերեն մեզ ու սահմանագլուխը անցնին, մեր զինուորները իսկոյն ետ պիտի մղեն, մեծ կորուստներ պատճառելով անոնց։ Մենք պէտք չպիտի ունենանք պատրաստութիւններ ընելու, քանի որ կազմ և պատրաստ ենք, մեր ռազմական յատակագիծերը սպայակոյտին կողմէ պատրաստուած են արդէն երկար ատենէ ի վեր և Գ. զօրաբանակը խիստ կատարելագործեալ վիճակ մը ունի։ Միայն այդ զօրաբանակը կարող է Յունաստան արշաւելու։ Աթէնքի մէջ շատ լաւ գիտեն որ ամենափոքր շարժում մը ընելնուն պէս՝ պիտի ջախջախուին։ Հետեւաբար այս ամէնը մեծամտութիւն է։ Բայց վա՜յ իրենց, եթէ տեղերնուն շարժին։ Թուրքիա ա՛լ զզուած է յոյն դիւանագէտներէն։ Մենք չենք ուզեր մէկուն վրայ յարձակիլ, այլ կուզենք հաշտ ապրիլ ամէնուն հետ. սակայն ոչ մէկ դրացիի չենք թոյլատրեր որ մեր յառաջխաղացումին արգելք դառնայ ո՛վ որ ալ ըլլայ ան։ Երիտասարդ-Թուրքիոյ նպատակն է երկրին յառաջդիմութիւնը և վերականգնումը։»

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Ճանէթի գրաւման առթիւ ֆրանսական մամուլը շանթեր կ'արձակէ Թուրքիոյ դէմ, ըսելով թէ բանակցութիւններ կը կատարուին Պ. Բիշօնի և Հագգը փաշայի միջեւ։ Սակայն պաշտօնական լուրերու նայելով, Օսմ. կառավարութիւնը ոև է տեղեկութիւն չունի այդ գործէն։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը Ճանէթի գրաւման մասին հեռագիր մը քաշած է Ափրիկեան Տրիպոլսոյ կուսակալին։ Այս վերջինը պատասխանած է թէ սահմանագլխին վրայ այդպիսի դէպք մը չէ պատահած։ Մնաց որ ֆրանսական կառավարութիւնը այդ մասին ոև է դիմում չէ ըրած Բ. Դրան։ Ժէօն-Թիւրք կ'ըսէ թէ մայրաքաղաքիս դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ ֆրանսական մամուլը կ'ուզէ դժուարութիւններ յարուցանել Թուրքիոյ առջեւ, Օսմ. Կայս. Պանքան փոխառութեան մասնակից չընելուն համար։

ԿԱՌԱՊԱՆՆԵՐԸ

Քաղաքապետութիւնը իմանալով որ կառապանները առանց կարեւորութիւն ընծայելու նոր սակացոյցին, տարապայման գիներ կ'ուզեն յաճախորդներէն, ցուցալի միջադէպերու պատճառ դառնալով, այդ մասին խիստ հրամաններ ղըրկած է ոստիկաններուն։ Այսուհետեւ ոստիկանները պիտի բռնադատեն կառապանները՝ որոշուած գինով փոխադրելու եթէ երբեք յաճախորդներու կողմէ գանգատ յայտնուի։ Անսաստող կառապանները պահականոց տարուելով՝ տուգանքի պիտի ենթարկուին։

ԹՈՒՐՔՈՒՌՈՒՄԷՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կէս պաշտօնական օրկան Էնտէբանտանս Ռումէն կը հերքէ օտար լրագիրներու հաղորդած սա լուրը թէ զինուորական գաղտնի զինակցութիւն մը կնքուած է Թուրքիոյ և Ռումանիոյ միջեւ։

**. Թան հրատարակելով այդ զինակցութեան մասին գրուած հերքումները թէ՛ ռումանական եւ թէ թրքական աղբիւրէ, կ'աւելցնէ «Հագգը փաշա միակ մարդն է որ ճիշդ ատենին կրնար իսկապէս հերքել այդ լուրը։ Հագգը փաշա չէ ըրած այդ հերքումը, թէեւ կրնար շաբաթ առաջ կատարել, Նասըմ փաշայի յանձնարարելով որ ժխտական զեկոյց մը ղրկէ Հավասի գործակալութեան. եթէ երբեք կարելի էր բացարձակապէս ժխտել։»

**. Էօրօբ Օրիանթալի թերթին համաձայն, Հագգը փաշա յայտարարած է թէ բոլորովին սխալ է Թուրքեւռումէն զինակցութեան լուրը, զոր Մարէն հաղորդած էր։ Բարիզեան թերթերը կ'ըսեն թէ Թուրքեւռումէն զինակցութեան լուրը հաստատուելուն պէս, Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ միջեւ զինակցութիւն մը պիտի կնքուի։

**. Կ. Պոլսոյ ռումանական դեսպան Պ. Բարլէնիու սա յայտարարութիւնը ըրած է տեղական թերթի մը խմբագրին. «Բոլորովին յերիւրուած լուր մըն է թերթերուն հրատարակութիւնները ի մասին Թուրքեւռումէն դաշնագրի մը։ Կրնամ ձեզ հաւաստել թէ այդ կարգի դաշնագիր մը չէ կնքուած երկու տէրութեանց միջեւ։ Կրնաք հերքել տարաձայնուած լուրերը։ Հակառակ ատոր, Թուրքիոյ հետ ունեցած մեր յարաբերութիւնները սիրալիր են, և եպարքոսին Պուքրէշ այցելութիւնը ա՛լ աւելի սերտ դարձուցած է երկու տէրութիւնները իրարու հետ միացնող յարաբերութիւնները»։

**. Քեօլնիշէ Ցայթունկ կ'ըսէ թէ Պուլկարիոյ դէմ ուղղուած Թրքեւռումէն զինակցութիւն մը չէ կնքուած։ Գերման թերթին կարծիքով, Ռումանիա կը փափաքի Թուրքիոյ հետ լաւ յարաբերութիւններ ունենալ, Պալքաններուն մէջ խաղաղութեան պահպանումը երաշխաւորելու համար։ Բայց Ռումանիա բնաւ չի խորհիր իր յարաբերութիւնները խանգարել դրացի երկիրներուն հետ, նպատակաւոր կարգադրութիւններով։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Սոյն աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ առայժմ յետաձգուած են ֆրանսական կառավարութեան և Հագգը փաշայի միջեւ կատարուած բանակցութիւնները նոր փոխառութեան մասին։ Եպարքոսը, Պոլիս դարձին, Նախարարաց Խորհուրդին պիտի ներկայացնէ ֆրանսական կառավարութեան պայմանները, և իր պաշտօնակիցներուն հաւանութիւնը առնելէն յետոյ, բանակցութիւնները պիտի վերսկսին։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ

Անցեալ կիրակի, Իզզէթ փաշա Պերլինի Ատլոն օթէլին մէջ հրաժեշտի հացկերոյթ մը տուած է, որուն ներկայ գտնուած են ի մէջ այլոց, զօրավար Ֆոն տէր Կոլց փաշա, Պարոն Օբէնհայմ, Էնվէր պէյ և Խալիլ պէյ։ Ֆոն տէր Կոլց բանախօսութեամբ մը ի վեր հանած է օսմ. բանակին հիանալի բարենորոգումը, որ երկու տարուան մէջ, օսմ. ազգին հպարտութեան պատճառող ուժ մը դարձած է։ Այս տարուան ռազմափորձերը ի յայտ պիտի բերեն փայլուն ապագայ մը։ Իզզէթ փաշա իր պատասխանին մէջ յայտարարած է թէ օսմ. բանակը գերման մարզիչներուն միայն կը պարտի իր զարգացումը։

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՄՈՒՏԻՐԻՆ ՎՐԱՅ

Սելանիկէն օգոստ. 6 Թուով կը հեռագրեն թէ երկու անծանօթներ Կիւմիւլճինէի միւտիրին Թօսօրէֆ էֆ.ի ներկայացած և հրացանի մէկ քանի հարուած պարպած են անոր վրայ։ Յետոյ յարձակողները խոյս տուած են։ Ջոկատ մը ղըրկուած է այդ անձերը ձերբակալելու համար։ Թօսօրէֆ էֆ. թեթեւապէս վիրաւորուած է։

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Բէթլէհէմէն գերման գաղթական մը, կ'ըսէ Օսմ. Լոյտի քաշուած հեռագիր մը, որ իր տունը կը դառնար կնոջը և զաւկին հետ, անցեալ շաբթու, ճամբուն վըրայ յարձակում կրած է մէկ քանի դիմակաւոր անձերու կողմէ, որոնք իրենց ռէվոլվէրներով սպաննած են, 8 քիլօմէթր տեղ հետապնդելով մինչեւ գաղթավայրին մօտերը։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀՕՐԱՆԻ ՄԷՋ

Հօրանի արշաւախումբին հրամանատար Սամի փաշա գործի ձեռնարկած է։ Յայտարարութիւն մը ուղղելով Լիբանանի բնակչութեան, հրաւիրած է անպայման հնազանդելու կառավարական հրամաններու։ Սամի փաշա պայմանաժամ մը տուած է լեռնականներուն՝ զինաթափ ըլլալու համար։ Այդ պայմանաժամէն յետոյ, ճնշողական միջոցներ ի գործ պիտի դըրուին։

**. Թուրք թերթ մը կ'ըսէ թէ Սամի փաշա իր արշաւախումբով ճամբայ ելած է դէպի այն կէտերը, ուր համախմբուած են ըմբոստ լեռնականները։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՒՈՒՐ ՊԱՏՃԱՌ

Ազատամտութեան դիմակին կամ պիտակին տակ ընկերային սանձարձակութիւնը մեր բարքերուն մէջ ներմուծողները, մերթ ընդ մերթ, իրենց խղճմտանքը հանդարտեցնելու համար կամ «ի բուժումն զայթակղեալ մտաց» կ'ելլեն անուղղակի ու մանուածապատ դարձուածքներով — որոնք սրամիտ ըլլալու ճգնաւոր թախանձանքն ալ ունին — արդարացումը փորձելու իրենց սերմանած չարիքներուն։

Կիրակի օրուան Ազատամարտին մէջ, Նեո, որ Զօհրապէն ու Վռամեանէն անմիջապէս ետքը, «ի պէտս գիտակից տղերց» սրամտութեան մասնագէտն է, ձեռնարկեր էր ապացուցանելու, թէ «Ազատ Սէր» կոչուած վարդապետութեան աղանդաւորները իսկապէս գոյութիւն չունին «գործօն շարքերուն» մէջ, այլ անոր ուխտաւորները պէտք է փնտռել թշնամի բանակին վրաններուն տակ կամ անկողնոցներուն խորը։ Եւ այս առթիւ պատոյտի մը ելած էր խմբագրատունէ խմբագրատուն, երկրէ երկիր ու փողոցէ փողոց։ «Նարնջակայուս խմբագիրը», «կոկոզավիզլըրագէտ»ը և դեռ ազգիազգի չէրիաթճիական նմոյշներ անողորմաբար անցուցած էր ընկերաբանախօսական այս խորազննին վերլուծումին բովէն։ Եւ գտած էր որ «Ազատ Սէր»ը իսկապէս ինքնագիտակից շարքերուն անմատչելի, տարամերժօրէն «հակայեղափոխական» աղանդ մըն է, տեսակ մը սաղիմական նարինջ — այս «Նարինջն»ին ալ հօ՛մ փախաւ, համաչել տալու չափ. «connais-tu le pays où… ne fleurit pas l'oranger?» — տեսակ մը սաղիմական նարինջ «մաւթ» կարգերուն սահմանուած։

Միթէ…

Պրն. Նեո մոռցած ըլլալ կը թուի — ա՜վ մարդկային ապերախտութիւն — թէ Ազատամարտի խմբագրատան մէջ անքո՛ն հաստատօրէն իր գրաւած աթոռն իսկ կը պարտի դուքէ «Ազատ Սիրոյ» զարմանահրաշ քմայքներէն մէկուն։

Դեռ հազիւ տարի մը առաջ, հոն, այդ աթոռին վրայ, բազմած չէ՞ր միթէ իրենց քրմապետը, մեծ Լամաճ, Պօնզը, Մարապուտ, Կոմս Բօնբիֆը, Մօգլեռը, այն ռոմանթիկ, համակրելի ասպետաւոր էակը, որուն պերճախօս շրթները սաղիմականներէն այլապէս հիւթեղ ու հեշտանուէր նարինջներ քամել վարժուած էին Ժընեւէն մինչեւ Բէրն և Բերլինէն մինչեւ Գիւմրիի գագաթը, այդ երանաւէտ գողգոթան, ուր աշխարհիս բոլոր «կոնկրէտ»ները — Փարիզինն ալ մէջն ըլլալով — հորիզոններէն անդին կը մնային, և միայն կը ցցուէր «Ազատ Սիրոյ» խաչը, իր թեւերը տարածած և իր լա՛նջքը աղեխարշօրէն պարզած, Մագթաղենացւոյն ուրբ ու սիրալի մատուցմամբը, եւ ուր, այդ տարփանքի խաչելութեան առօրեայէն, մեծ խաչեցեալին հոգեցունց աղաղակին տեղ՝ «էլի՛, էլի՛, լամա սաբաք Թանի՛» տարփանուած յաղթականին հեշտանքի հանդիւնը կը լսուէր, «էլի՛, էլի՛», որ թարգմանի, «encore encore.՛»։

Պէ՜տք էր որ մեզ տեսիպէր վերյիշելու վերյիշեցնելու դիւցազնավիպային այս դրուագը, որ անմոռանալի մնալ սահմանուած է «Ազատ Սիրոյ» նորագոյն տարեգրութեանց մէջ….։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՕՐՈԶՏԻ ՊԱՔ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԷՕ ՄԷՐ ԷՖ. ԽԱՆ, ՊԱՂՉԷԳԱՊՈՒ, ՊՈԼԻՍ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԱՄԵՆԷՆ ԱԺԱՆ ԱՊՐԱՆՔ ԾԱԽՈՂ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ Է
ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՄԸ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

Կարճ և երկայն գուլպայ, ֆանէլա, քաշ-քօրսէ, սուիթըրս, շապիկներ, այրերու, կիներու և տղոց յատուկ պատրաստ զգեստներ, պլուզներ, ժիւպեր և ժիւպօններ, բէնեաւարներ, քօրսէներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, հովանոցներ և անձրեւանոցներ, անուանոտութիւններ, դանակեղէն, մարօքէնէ առարկաներ, ճամբորդութեան և բարիզեան ապրանքներ, տանտիկն առարկաներ, Թօհաֆիէ, ժանեակներ, պրօտըրի, մետաքսէ կերպասներ, բրդեղէն և բամպակեղէն ապրանքներ, ճերմակեղէն, կարասիներ, մոմլաթ, լինէ լէօում, ժամացոյց և ոսկերչական ապրանքներ։

Մեծ վաճառում բրդեղեն կտորներու խիստ աժան գիներով։

Օռոզդի Պաք վաճառատունը միակ կեդրոնատեղին է «[illegible]» կարի մեքենային եւ «ՕՄԷԿԱ» ժամացոյցներուն, որոնց եւ ո՛չ մէկ կերպով կը հաւասարի այդ արժէքը ունեցող ուրիշ ոեւէ ժամացոյց։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ծնունդ Ս. Աստուածածնի տօնին առթիւ փոխանակ չորեքշաբթիի (այսօր) գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ պատրիարքական փոխանորդ Ղեւոնդ Ծ. վրդ.ի, պատրիարքին հիւանդութեան պատճառաւ։ Ժողովը պաշտօն յանձնեց իր երկու ատենապետներուն երթալ Պէօյիւքտէրէ և սրբազնութիւնը հարցնել Ս. Պատրիարքին։

Ժողովի երէկի նիստի մասին հետեւեալը հաղորդուեցաւ Մամուլին։

1.— Երուսաղէմի պատրիարքական տեղապահի խորհրդական Տրդատ եպս. տեղեկութիւններ տուած էր վանքին կից զօրանոցին կառավարութեան կողմէ ծախուելուն մասին և կարգ մը առաջարկներ ըրած էր։ Ժողովը ինչ ինչ տնօրինութիւններ ըրաւ։ 2.— Նոր Նախիջեւանի Թաղ. Խորհուրդը տեղեկութիւններ կուտար Միքայէլ Յովակիմ Գարասուչեանի կտակի տրամադրութիւններուն մասին, որոնց համաձայն հանգուցեալին բէքէֆի արդիւնքին մէկ քառորդ մասը յատկացուած էր Վանի ազգային կրթական հաստատութեանց։ Որոշուեցաւ խնդիրը յանձնել Կտակաց Հոգաբարձութեան և սահմանել եւ անոր կարծիքը պարտ ու պատշաճը ի գործ դնել։ 3.— Ֆէնէրի ազգ. կալուածներու Պալտոյ Հոգաբարձութեան անդամները ժողովին ներկայացան և ծանուցին թէ Մեսրոպ վրդ. Ամառուան ցարդ մեկնած չէ և խնդրեցին անոր մասին պէտք եղածը տնօրինել պատրաստակամութիւն յայտնելով անոր պահանջած 42 ոսկին յանձնել պատրիարքարանի։ Յիշեալ վրդ.ը հեռագրով ծանուցած ըլլալով թէ իր պահանջը չգանձուելու պարագային, կը ստիպուի մնալ Ֆէնէրէ և Հոգաբարձութեան այս յայտարարութեան վրայ որոշեց հեռագրել թէ պէտք է ցոյց տայ հասցէն որպէս զի նոյն գումարը ղրկուի իրեն և ինքն ալ վերջնապէս մեկնի։ 4.— Էյուպի Ս. Աստուածածին Թաղին Հայ բնակչութիւնը հետզհետէ ցրուած և հազիւ 15 տուն մնացած էր։ Ժողովը քննութեան արդիւնքին համաձայն նկատելով որ բաւականաչափ ժողովուրդ չը գտնուիր հոն և Թաղ. Խորհրդոյ մը կազմութեան փորձերը ի դերեւ ելած են, որոշեց նոյն եկեղեցիի մատակարարութիւնը առժամաբար յանձնել Պալաթի Թաղ. Խորհուրդին։

ՍԽԱԼ ԼՈՒՐ

Կուրուչէշմէէն մեզ կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն Կրթական Մասնախումբը բընաւ երբեք չէ հրաւիրած Պ. Վռամեանը կիրակի օր քազինոյին մէջ բանախօսելու, ինչպէս երէկ Ազատամարտի մէջ ծանուցուած էր։

ԵՐԵՔՕՐ ՄԻՋՈՑ

Ազգ. վարչութիւնը նկատելով որ Ֆէնէրէ գտնուող Մեսրոպ վր. Ամառուան դեռ նոյն տեղը կը մնայ, հակառակ վարչութեան կողմէ նախապէս տրուած որոշման, հեռագրաւ հրամայուեցաւ յիշեալին որ եթէ մինչեւ երեք օր չմեկնի նոյն տեղէն, ոստիկանութեան միջոցաւ դուրս պիտի հանուի։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐ

Կեդր. Որբախնամ Մարմինը երէկ նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Մասնաւորաբար Յանձնաժողովը խորհրդակցութիւններ կատարեց որբանոցներու թիւին կրճատման մասին։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. Պատրիարք հայրը, որ մէկ քանի օրէ ի վեր Պէօյիւքտէրէ կը մնայ, իր մորթային հիւանդութեան պատճառաւ, այսօր եւս չի կրցաւ Պատրիարքարան իջնել։ Ն. Ամենապատուութեան վիճակը երբեք մըտահոգութիւն չի պատճառեր, ինչպէս գրած էր առաւօտեան թերթ մը։ Միայն թէ պէտք տեսնուած է մորթային հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ մը հրաւիրել։

ԱՍԼԱՆԵԱՆ ՎՐԴ.Ի ԽՆԴԻՐԸ

Խարբերդի առաջն. տեղապահ Գէորգ Ծ. վրդ. Ասլանեան ամէն առաջ քանիցս բաղխումներ ունեցած էր տեղւոյն կուսակալ Մէհմէտ Ալի պէյի հետ, Հայոց և Իմամաւորի Զօրանձաքեօյիներու գրաւուած հողային խնդիրներու առթիւ։ Կ'երեւի թէ կուսակալը շատ հաշտ աչքով չէ դիտեր առաջն. տեղապահին այս անհարկի – իրեն համար – միջամտութիւնը և տեղեկագրեր է ներքին գործոց նախարարութեան։ Առջի օր դատական նախարարութեան կողմէ թեզքերէ մը հասաւ Պատրիարքարան որով Գէորգ վրդ.ի Խարբերդէ հեռացուելու պէտքը կը շեշտուի։ Ինչպէս յայտնի է արդէն Վարչութիւնը յիշեալը Բաղէշի առաջն. տեղապահ կարգած էր եւ հետեւաբար ղրկուած այդ թեզքերին կառավարութեան անտեղի փութկոտութիւնը ցոյց տուած եղաւ։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ս. Պատրիարք հօր կողմէ փոխանորդ Ղեւոնդ վրդ. վաղը այցելութիւն կուտայ Յունաց Տ. Եօաքիմ պատրիարքին՝ շնորհաւորելու համար Ն. Սրբազնութեան անուան տարեդարձը։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ
ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ ԵՒ ԲՐԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ
ՕԼԻՕՆ
336 ԲԵՐԱ ՑԻՏԱԿ ՃԱՄԲԱՅ, 340
ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՄԵԾ ԱՌԻԹ
ԱՄԷՆ ՃԻՒՂԵՐՈՒ ՄԷՋ
7—10

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔՈԼԵՐԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ
20.000 ՈՍԿԻԻ ՎԱՐԿ

Նախարարաց Խորհուրդը իր երէկի նիստին մէջ 20000 ոսկի յատկացուց քոլերայի դէմ առողջապահական միջոցներ ձեռք առնելու համար։

ՔՈԼԵՐԱՆ ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԷՋ

Տրապիզոն, 5 օգոստ.— Հին հիւանդներէն երկու մահ պատահեցաւ։ Զինուորներէն երէկուընէ մինչեւ այս գիշեր 7 դէպք պատահեցան, որոնց 3ը մեռան։ Թաղերուն մէջ երկու հոգի քոլերայէ բըռնուեցան, ասոնցմէ մէկը մեռաւ։

Տրապիզոն, 6 օգոստ.— Երէկէն մինչեւ այսօր 3 զինուոր և ժողովուրդէն 2 դէպք պատահեցան։ Հիներէն նոր հիւանդներէ երկու զինուոր և մէկ բեռնակիր և կին մը մեռան։ Կէմիւշխանէ Սանճագի Եաղմուր տէրէ գիւղախումբի գեղերէն մէկին մէջ 3 կասկածելի դէպք և 2 մահ պատահեցան։

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻՆ

Սամոսի Ազգ. Ժողովին և իշխան Քօբասիս էֆ.ի միջեւ յարաբերութիւնները բարւոքած ըլլալով, վերջնական համաձայնութիւն գոյացած է։ Սամոս ղրկուած զինուորները ետ կանչուած են։

ՔՈԼԵՐԱՆ ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

Էրզրում 7 օգոստ.— Էրզրումի մէջ օգոստ. 5ին 2 դէպք մէկ մահ, Քարաքէօյի մէջ օգոստ. 1էն մինչեւ չորս 20 դէպք 9 մահ, Քիրէքէօսիլ գիւղը մէկէն մինչեւ 4 օգոստոսին 2 դէպք Թէրջանի մէջ մէկէն մինչեւ 6 օգոստ. 3 դէպք. 2 մահ, Համերվանի մէջ օգոստ. 3ին 4 մահ. Պայազիտի մէջ 4 օգոստ.ին 5 դէպք 2 մահ. Գարաքիլիսէի մէջ 4. օգոստ.ին 2 դէպք 1 մահ, և Փչանի մէջ երկու դէպք և 1 մահ պատահած են։

ՊԱՀՐԻՅԷ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

1500 ատէտ նամազ քիլիմի
1200 ատէտ գուրթման քէչէսի
184 ատէտ գըլապը կեօմլէք

Թէրսանէ ամիրէ իչին լիւզումի օլան պալատէ ճինս վէ մըգտարըլարը մուհարրէր իւչ գալէմ էշեա միւնաքասա իլէ միւպայաա օլունաճաղընտան իթալիյա թալիպ օլանլարըն չէրաիթինի անլամագ վէ զէյլ սիւրմէք իւզրէ խէւզաէ օն պէշինճէ թէժմինաթ աքչէլէրինի միւսթէսհիպէն պահրիյէ միւսարիֆաթ տաիրէսի պիրինճի շուպէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

5 Իյլուլ 326

ԳԵՏԻՆՆԵՐՈՒ ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ

Մաս առ մաս կը ծախուի գետին մը որ կը գտնուի Ֆէնէր Եօլի կայարանին և Գուզմըրչի նաւամատոյցին մօտ, Ֆուատ փաշայի քէօշկին դիմաց, ծովեզերքը եւ երկաթուղիի ճամբուն վրայ։ Իննը մասերէ կը բաղկանայ այս գետինը և իւրաքանչիւր մասը չորս հարիւր յիսունէն մինչեւ վեց հարիւր քառակուսի արշըն տարածութիւն ունի։ Այս գետնին մասերը խիստ աժան գնով կը ծախուին և փոխարժէքը մասնավճարներով կը գանձուի։ Վճարման պայմանաժամը մինչեւ երեք տարի կրնայ երկարաձգուիլ։ Մարմարայի վրայ կը նայի այս գետինը և հիանալի տեսարան մը ունի իր առջեւ։ Չորս մէթր խորութեամբ անուշ ջուրի հոր մը ունի։ Քիչ ատենէն՝ այս գետիններուն արժէքը պիտի տասնապատկուի տեղին արտակարգ կարեւորութեանը պատճառաւ։ Այս հողերուն վրայ շինուած երկու տուներէն մէկը 90 ոսկիի և միւսը 50 ոսկիի վարձուած է ամրան եղանակին համար։ Խիստ մօտերը կը գտնուին երեքէն հինգ հազար ոսկի արժող քէօշկեր։ Կայսր. իշխաններուն համար ծովի բաղնիք մը շինուած է այդ գետնին ճիշդ առջեւը։ Այդ գետնին մէկ արշընը քսանըհինգ ղրուշ կ'արժէ առնուազն։ Վաճառման գործողութիւնները դեռ չաւարտած փութացէք Ղալաթիա Քիւչիւք Թիւնէլ խան, թիւ 7, Քրէտի Բօրիւլէր օթոման քօմանտիթ ընկերութեան։ Պոլսոյ ճիւղը կը գտնուի, Ֆէրահ պէյ խան, թիւ 5, 6 և 7։

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՆՈՐԱՁԵՒ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ
ԵՂԱԿԱՆ ԱՌԻԹՆԵՐ
ԲՈԼՈՐ ՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

7/20 օգոստ.

Օսմ. միացեալ բացուեցաւ	ղրշ.	100—30
» » վար գին		100—26
» » բարձր գին		100—31
» » գոցուեցաւ		100—28
Ռում. Երկ. բացուեցաւ	ֆր.	215—75
» » վար գին	»	215—25
» » բարձր գին	»	215—25
» » գոցուեցաւ	»	215—62$\frac{1}{2}$
Կ. Պոլսոյ Թրամուէյ	»	13—60
» Ժուիսանս	»	8—67
Օսմ. Ապահ. ընկ.	Լ. Օ.	4—67
Շիրքէթի Խայրիյէ	»	47—
» » Օսման.	»	1—10
Գրէտի Ֆոնս. Էժիբ. հին	ֆր.	320—50
» » » նոր	»	270—50
Թրամուէյ	»	65—50
Ջարթրէզ	»	41—50
Կ. Պոլսոյ քարաբ	»	443—50
Պանք. Օթթոմ.	Լ. Օ.	19—10
Օսմ. ծխախոտի ընկ.	»	17—
Օրիանթալ գարբէթ	»	14—75

ՋԷՆԻԹ

Տիեզերապէս ճանչցուած իբր լաւագոյն ժամացոյցը եւ պաշտօնապէս ընդունուած հետեւեալ վարչութիւններէն.

Անատոլուի օսմանեան երկաթուղիներու ընկերութիւն
Շիրքէթը Խայրիյէ
Օսմանեան ոստիկան զօրաց վարչութիւն
Իտալիոյ պետական երկաթուղիները
Ռուսական երկաթուղիները
Յունական երկաթուղիները

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶԻ 1900Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ, ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆԻ 1906Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Նէօշաթէլի (Զուիցերիա) դիտարանին 1909ի պետական մրցման մէջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է, որուն և ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ այն ատեն։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՆԻՔԵԼ, ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

Կը ծախուի հետեւեալ վաճառատուններըը՝

Գ. ՍԱՐԳԻՍՈՖ ԵՒ ԸՆԿ.	Ժ. ԲԱԼՈՒԲԱ	ԵՓՐԵՄԵԱՆ
Ճէյալ պէյ խան	Բերա եւ Պաղչէ-Գաբու	Մեծ-Շուկայ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Ջէնիթ ժամացոյցներու գործարանն արդէն 40 տարիէ ի վեր հանրածանօթ է Թուրքիոյ մէջ իր Սարգիսօֆ ժամացոյցներով, որոնցմէ, իրենց առաջնակարգ յատկութեանց շնորհիւ, մօտաւորապէս 1 միլիոն ծախուած են ցարդ Թուրքիոյ ամէն կողմերը, ժամաւորաչափ բանակին մէջ, առանց երբեք ամենափոքր գանգատի մը տեղի տալու։

50—21

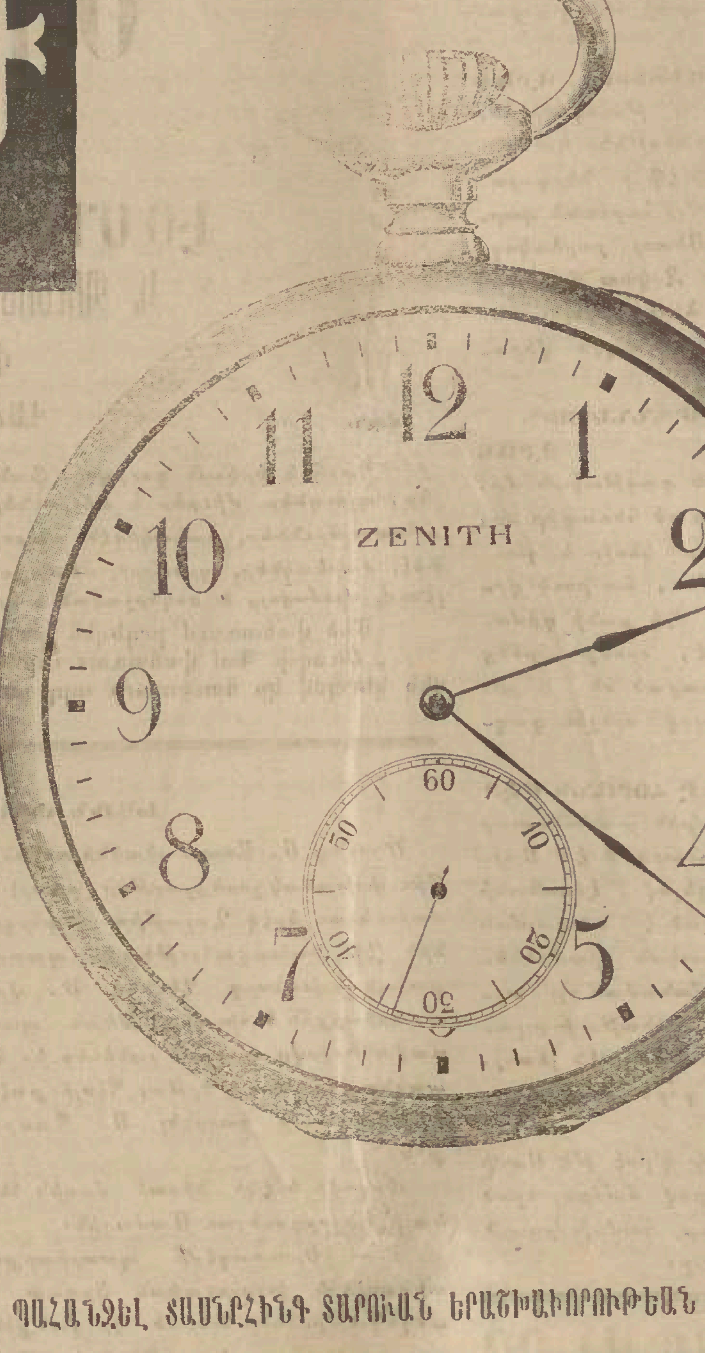

ՔԱՂՈՒԱԾ
ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈՐՈՇՄՆԱԳՐԷՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Նկատողութեան առնելով 1905 Մայիս 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային աստեղագիտական դիտարանին մէջ քրոնոմէթրներու և բանտիլներու քննութեանց, ինչպէս նաև տարեկան մրցման մէջ լաւագոյն հանդիսացող քրոնոմէթրներու և բանտիլներու յատկացուած մրցանակներու բաշխման.

Նկատողութեան առնելով նաև նահանգային դիտարանի տնօրէնին տեղեկագիրը, որու կցուած են 1908 տարւոյ մէջ քննութեան ենթարկուած քրոնոմէթրներու գնացքին ցուցակները և վիճակացոյցները։

Լսելով նաև ճարտարարուեստի և երկրագործութեան բաժնի տնօրէնին բացատրութիւնները,

ԿԸ ՎՃՌԷ

Կանոնագրին սահմանուած մրցանակները սա կերպով բաժնել 1908ի շրջանին համար.

Ա. Գործարանատէրերու յատկացուած մցանակներ գրպանի եւ ճաւու լաւագոյն վեց քրոնոմէթրներու համար սէրիի մրցանակ։

Ա. ԿԱՐԳ	Թիւ դասակարգութեան
Աա Պ. Պ. Ժ. Ֆավրը-Ժագօ և Ընկ. Գործարան Ջէնիթ ժամացոյցներու, ի Լօքլ	22,8
Բ. Պիւհրէ, ի Լօքլ	22,5
Բ. Տիթիշայմ, Շօ տը Ֆօն	22,1
Բ. Տ. Նարտէն, ի Լօքլ	19,2
Գործարան Լոնժինի, ի Սէնթ-Իմիէ	14,2

Ի դիմաց Պետական Խորհրդոյ

Դիւանադպիր՝ ԲԷՐՐԷՆ   Նախագահ ՏՈՔԹ. ՊԷԹԹԱՎԷԼ

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՋԷՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՀԵՏ ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՏԱՍՆԸՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝ ԸՍՏ ՕՐԻՆԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԱԾ ՎԱՃԱՌՈՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԼԱՕ ՔԱՐ

Էնտ ճէնէրալ ինշըրանս քօրբօրէյշըն լիմիթըտ անգլիական ապահովագրական ընկ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին. 4 Սէն Բօլս Չըրչեարտ Լընտըն

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	350,000
Պահեստի դրամ	»	»	122,781
Տարեկան հասոյթ	»	»	367,876

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

օսմանեան կայսերական պանքա

Կալաթա-Պոլիս

Ընկերութիւնը Թուրքիոյ մէջ ապահովագրական ս՛և է ձեռնարկի յարած չըլլալով, բացառիկ դիրքի մէջ է և կրնայ ամէն վտանգ ապահովագրել. հետեւաբար շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու վրայ հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններու զանազան ձեռնարկներու գիներէն ՋԳԱԼԱՊԷՍ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կ'ապահովագրէ։ Վնասներու վճարումը տեղի կունենայ ՏԵՂՒՈՅՆ ՎՐԱՅ ամենամեծ առատաձեռնութեամբ և արագութեամբ։

ՃՈՐՃ ՉԻՋՆԸԼ ԷՆՏ ՍԸՆՍ ՔՕ. ԼՄԹՏ.
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՔ
ԿԱԼԱԹԱ ԱՍԱԼԷԹ ԽԱՆ ԹԻՒ 12-16 Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոն.	Անուանք	Թոն.	Անուանք	Թոն.	Անուանք	Թոն.	Անուանք	Թոն
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆֆօ	1119
Ալքէթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Տիբրիս	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիա	119
Աթենաքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սցէրօ	1203
Բասանօ	1822	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Բորոտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտալօ	5540	Նէքօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Բըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օհիօ	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	1841	Քլէօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գամէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գատօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Րիալթօ	3329	Վըլթուրն.	2391
Սոռէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Ուէտա	1350
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօնգօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թօրօ	
Գորրօ	895	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րագոցիա	138	Մոյօն	

Միլանօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրբ, նոր հասած է։
Ալեբբօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօն, նոր ժամանած է։
Մօռնֆֆօ շոգենաւը, նաւապետ Մէքարէն, ժամանած են։
Տիտօ շոգենաւը, նաւապետ Ռընթոռ, հոկտ. 7ին հոս կը սպասուի։
Դիմել Գործակալներուն՝ Յ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՑՑՕ
Թիւ 22—24. Քիւչիւք Միլլէթ խան. Ղալաթիա։

97

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տարին	108	ղր.
» » » վեցամսեայ	60	»
Գաւառներու համար տարին	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Արտասահմանի ամբ. տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.. բաժանորդները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն տառանծին կը սակարկուին. ղրամ դրկելու ամենադիւրին եւ ապահով միջոցը Մանտադաբն է։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՑԱՃԵԱՆ

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԸԼ ԲՐՕԹԷՔԹԸՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է Ճէյմս Պիլտինկ Չըրչ Սթրիթ։
Ընկ. դրամատունն է Տհը Լօնտոն էնտ Բրօվէնշըլ Պանք-Լիմիթըտ, 42 Քասըլ Սթրիթ, Լիվըրբուլ։

ՏՀԻ ՆՕՐԹ ԻՍԹԸՐՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ընկ. կեդրոնատեղի.—Պանք Չէմպըրս, Պօնտկէյթ Տարլինկթըն
Ընկ. դրամատունը.—Տհը Լօնտոն ճօյնթ Սթօք Պանք Լիմիթըտ-Տարլինկթըն

Վերոյիշեալ Ընկերութիւնք իրենց անհաւասար ուղղամտութեան և արդարասէր ու պատրաստակամ սովորութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ շէնքեր և ապրանքներ, ամենանպաստաւոր պայմաններով և ամենէն աժան գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։ Ապահովագրական ընկերութեանց համաձայնութեան (սինտիքա) դուրս կ'աշխատին։

Արեւելքի ընդհանուր Մէնէճըր Տնօրէն (Manager)
ՎԻՔԹՕՐ Ա. ԳՈՒԼՖԱՃԵԱՆ
Secretary
ԵՏՈՒԱՐՏ ՃԱՊԵԱՆ

Կալաթա, Իլիասի խան, Թիւ 7, 8
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ։

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՌՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեքտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած sաf օդի, sիաֆօնօսքօբիի, պռօն օսքօբիի, քօզօֆակօսքօբիի ու ամենէն նորանոր մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գըլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջ խժալը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրա եղած տձեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց գործողութեան, կատարելապէս կը շտկէ նորահնար գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպիոյ մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և աղոց կոկորդի նշիկները (պատէմճիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքովը։

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պահճէ դաբու, Համիտիյէ սիպիլի դէմ, Աբիկ Իւթիւճեան դեղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիհաք ճամբայ, Թաքսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, Թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ իկայեալ աղքատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։ 55—16

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—Հարիւրին 4 տոկ. քննականէ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1910 սեպտ. 1114ին լրացող այդ պարտաթուղթերու թիւ 41 կտրոնները, ինչպէս նաև օգոստ. 1 14ի վիճակահանութեան մէջ շահած պարտաթուղթերը կը վճարուին Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներէն, առաւօտեան ժամը 10էն մինչև 2ու կէս կէս օրէն յետոյ, ամէն օր, բացի կիրակիէ, իսկ ուրբաթ օրերը, ժամը 10էն մինչև կէս օր։ Ի փոխարէն այդ կտրոններուն և պարտաթուղթերուն, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պորտրօներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Ղալաթիոյ Օսմ. Կայս. Պանքայի սնտուկին, շրջաբերութեան հանուելէն տասը օր յետոյ։ 5—5

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ.—Քալաշնիքօֆի սակարան, Սեննայա հրապարակ և Վասիլի Օստրօֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Աքքէրման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արմավիր, Պաքու, Պալաշօվօ, Էքաթէրինոտար, Էլիզաւէթկրատ, Իսմայիլ, Խէրսոն, Քիէֆ, Քօզլօֆ, Խօքանտ, Քրէմէնչուկ, Մոսկուա (Կավրիքօվ փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նօվօ, Նիքօլայէվսք, Նովօրոսիսք, Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բօքրօֆսքայա-Սլօպօտա, Բօլդավա, Ռիկա, Ռիազան, Ռոսթօֆ, Ռիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմ-ծիրսք, Սէմֆէրօպօլ, Ջիթօմիր, Թիւմէն, Թօմսք, Վէլիքի, Ուսթիուկ, Վիթեպսք, Վիլննա, Վոլոկտա և Վոռոնեժ։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Ալէքսանդրիա (Խէրսոնի մէջ), Պօպրինեց, Նովաղօրօտ, Քազօվքա, Նիքօբօլ և Սըբօլա։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և գրեդիտներ վաճառուած ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կու տայ ամենավստահելի «Սէյֆ» դրամարկղներ Մնայուն. Ամսական նպաստաւոր սակով։

8—52 **ՈՒԻՆՔԱՐՆԻՍ**

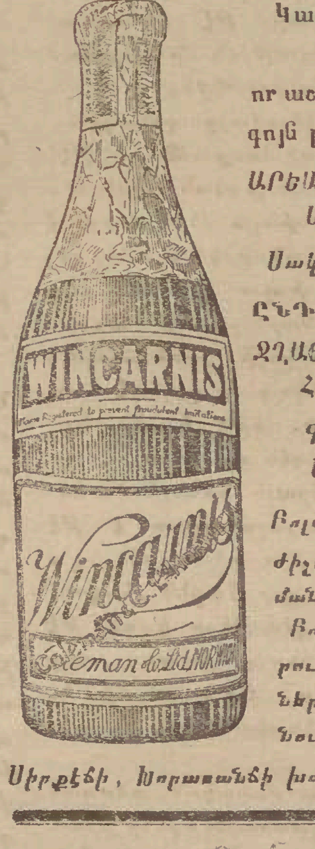

Կազդուրիչ խմելի գինին, որ աշխարհիս մէջ լաւագոյն բժշկելին ընդդէմ
ԱՐԵԱՆ ԱՆՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ
Սակաւարիւնութեան
ԸՆԴՀ. ՏԿԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԳԷՇ ՍՆՆԴԱՌՈՒԹԵԱՆ

Բոլոր ականաւոր բըժիշկներու գնահատման արժանացած է Բոլոր դեղարաններու և դեղավաճառներու քով կը գըտնուի։ Կեդրոնատեղի՝ Սիրքէճի, Խորասանճի խան, Թիւ 1, 5։

Cie 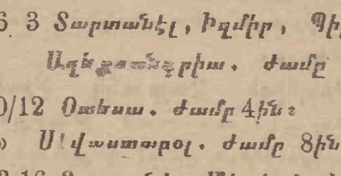 Russe

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ուր. 16 3 Տարտանէլ, Իզմիր, Պիրէոս, Աղեքսանդրիա. ժամը 11ին։
Բշ. 30/12 Օտեսա. ժամը 4ին։
» » Սիվաստոպոլ. ժամը 8ին։
Ուր. 3 16 Տարտանէլ, Միթիլէն, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոր-Սայիտ և Աղեքս. ժամը երեկոյեան 4ին։
Եշ. 2/15 Օտեսա. ժամը 10ին։
Գր. 13/13 Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ. կէս օրէ առաջ ժամը 10ին։
Շբ. 4/17 Վառնա, Օտեսա, Պուրկազ. Իրիկուան ժամը 4ին։
Կիր. Տարտանէլ, Իզմիր, Պիրէոս, Աղեքսանդրիա. ժամը 11ին։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Ֆրիժի, օգոս. 16ին, Մարսիլիայէն հոս կը ժամանէ։
Իօնի, օգոս. 23ին, Նովորոսիսքէն և Պաթումէն։
Իմէրէթի, օգոս. 30ին, Մարսիլիայէն։
Ֆրիժի, սեպտ. 6ին, Նովորոսիսքէն և Պաթումէն։
Իօնի, սեպտ. 13ին, Մարսիլիայէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստոս 13ին, շաբաթ իրիկուն, ժամը 6ին, Կօլ շոգենաւը, նաւապետ Ճէնկինսի, դէպի Զունկուլտաք, Ինէպոլը, Կիրասոն, Սամսոն և Տրապիզոն։

Օգոստոս 17ին, դշ. իրիկուն, ժամը 4ին, Ֆրիժի շոգենաւը, նաւապետ Ուէթրիօէլ, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։

Օգոստոս 27ին, շբ. առաւօտ, ժամը 11ին, Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, դէպի Մուտանիա ու Մարսիլիա։

Օգոստոս 31ին, դշ. իրիկուն ժամը 4ին, Իմէրէթի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։

Սեպտ. 7ին, դշ. առաւօտ, ժամը 11ին, Ֆրիժի շոգենաւը, նաւապետ Ուէթրիօէլ, դէպի Մուտանիա ու Մարսիլիա։

Սեպտ. 14ին, դշ. իրիկուն, ժամը 4ին, Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։

130   Թ. ՌԸՇՊՈՒԼ

ՉԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒ

Սիկարի Թուղթը

ՏԻԱՐՔՈՍ ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
Թիւ 14

Խարսխանիչ մարքայով ծանօթ մեր սիկարի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Առանց դէմ դառնալու բացուած է մեր կողմէ։ Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտ մաքսատան կից թիւ 14 վաճառատունը դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառներ, աւելի շահ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը ծախեն մեր ընտիր թուղթերուն տեղ։ Միւսները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկարի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարսխանիչ դրօշմին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վըրայ տպուած չոր դրոշմին ու 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին ազնուութեան։

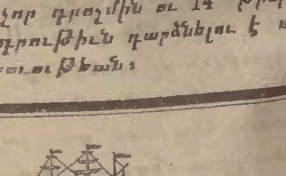

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Աւստրեւամերիկեան
(Cie. de navigation Austro-Americana
ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պատուակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան։

Ղալաթիա, Շարապ իսկելէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշէն գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց և Արապեան խանին վերեւ, Թիւ 24։   Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՈՐ ՔՈՒՐՄՈՒԶԻ